

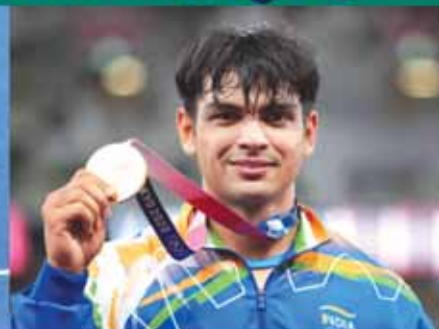
অন্বেষণ

অষ্টম বছৰ ■ অষ্টম সংখ্যা ■ ছেপ্টেম্বৰ, ২০২১

ভাৰতত ৰেল সেৱাৰ আৰম্ভণি

অসম-মিজোৰাম সীমা বিবাদ

ট'কিঅ' অলিম্পিক, ২০২০

ৰাষ্ট্ৰীয় ক্ৰীড়া দিবস
আৰু
হকীৰ যাদুকৰ ধ্যানচান্দ

হাৰা মহল

টকিঅ' অলিম্পিকৰ ভাৰতীয় মহিলা হকী দলটো

অন্বেষণ

অষ্টম বছৰ, অষ্টম সংখ্যা, ছেপ্টেম্বৰ ২০২১ চন

অন্বেষণ, অসম জাতীয় বিদ্যালয়ৰ শিক্ষার্থীৰ বাবে অসম জাতীয় বিদ্যালয় শৈক্ষিক আৰু আৰ্থ-সামাজিক ন্যাসৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত সাধাৰণ জ্ঞান-ভিত্তিক এখন মাহেকীয়া আলোচনী

ANWESHAN, A Monthly inhouse journal of Assam Jatiya Bidyalay,
Published by Assam Jatiya Bidyalay Educational and Socio-Economic Trust

Email : assamjatiyabidyalay@gmail.com

Website : assamjatiyabidyalay.com

সূচীপত্ৰ

২ টকিঅ' অলিম্পিক-২০২০	২৩ মানসিক সামৰ্থ্য বিকাশ
■ মহানন্দ শৰ্মা	■ ৰবীন্দ্ৰ বৰ্মন
৫ দেশ-বিদেশৰ খবৰ	২৪ দুখন চুটি নদীৰ কথা
■ কুশল গোস্বামী	■ অপৰ্ণা দেৱী
৭ খবৰৰ লেছেৰি বোটলা	২৫ Did You Know
■ কুশল গোস্বামী	■ Dimple Talukdar
৮ চুম' মল্লযোদ্ধা	২৬ Stories from Shakespeare's Plays
■ জাহ্নবী বৰুৱা	■ Bhaktimala Saikia
১০ অসম-মিজোৰাম সীমা বিবাদ	২৭ ৰাষ্ট্ৰীয় ত্ৰীড়া দিৱস আৰু মেজৰ ধ্যান চান্দ
■ প্ৰণীতা দেৱী	■ ডিম্পল তালুকদাৰ
১১ ভাৰতত ৰেল সেৱাৰ আৰম্ভণি	২৮ চুড'কু
■ নৱনীতা কলিতা	২৯ শ্ৰেষ্ঠ শিক্ষকজন যেতিয়া ছাত্ৰ আছিল
১৩ কুইজ	■ অভিজিত শৰ্মা বৰুৱা
■ সীমান্ত কলিতা	৩১ জীৱ-জন্তুৰে ভূমিকম্পৰ আগজাননী পায় নেকি ?
১৪ তৰমুজৰঙী বৰফ	■ ৰূপজ্যোতি চেতিয়া
■ জ্যোতিৰূপা দাস	
১৫ চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষার্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা	
২১ সৌৰ কলংক	
■ নাজৰিণ ইয়াছমিন	

সম্পাদক : ডা° নাৰায়ণ শৰ্মা (অবৈতনিক)
সহযোগী সম্পাদক : পংকজ দত্ত
উপ-সম্পাদক : কুশল গোস্বামী, ড° লিপিমণি দত্ত,
ডিম্পল তালুকদাৰ
ব্যৱস্থাপনা : দিলীপ কুমাৰ দত্ত চৌধুৰী (অবৈতনিক)

বেটুপাত : কুঞ্জৰ দাস
আলোকচিত্ৰ : প্ৰকাশ দত্ত
ছবি : পূৰ্বী ৰাণী বৰা
ডিটিপি : প্ৰশান্ত বৰঠাকুৰ
আৰ্হি পাঠ : কুলধৰ কলিতা
মূল্য : বিছ টকা

অসম জাতীয় বিদ্যালয় শৈক্ষিক আৰু আৰ্থ-সামাজিক ন্যাসৰ হৈ দিলীপ কুমাৰ দত্ত চৌধুৰীৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত,
অজাবি ন্যাসৰ ছপাশাল, অসম জাতীয় বিদ্যালয় চৌহদ, নুনমাটি, গুৱাহাটী-৭৮১০২০ত প্ৰণৱ শৰ্মাৰ দ্বাৰা মুদ্ৰিত।

ট'কিঅ' অলিম্পিক-২০২০

■ মহানন্দ শর্মা

সামৰণি পৰিল জাপানৰ টকিঅ' মহানগৰীত অনুষ্ঠিত ২০২০ বৰ্ষৰ গ্ৰীষ্মকালীন অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱৰ। বিশ্বজুৰি ক'ভিড-১৯ সংক্ৰমণৰ ভয়াৱহতাৰ বাবে এবছৰ পলমকৈ অনুষ্ঠিত ৩২সংখ্যক অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱ পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত স্থানতে ২৩ জুলাইৰ পৰা ৮ আগষ্টলৈ সফলতাৰে অনুষ্ঠিত হৈ যায়। অৱশ্যে ২০২১ বৰ্ষত অনুষ্ঠিত হ'লেও এই ক্ৰীড়া মহোৎসৱক অলিম্পিক-২০২০ নামেৰে জনা যাব। এইবাৰৰ অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱৰ বিশেষত্ব এই যে ক'ভিড-১৯ সংক্ৰমণৰ ক্ষেত্ৰত সতৰ্কতা অৱলম্বন কৰি দৰ্শকবিহীনভাৱে খেলসমূহ অনুষ্ঠিত কৰা হয় আৰু পদকপ্ৰাপ্ত খেলুৱৈসকলে নিজেই পদক পৰিধান কৰে। মুঠ ৩৩ বিধ ক্ৰীড়াৰ ৩৩৯টা শিতানত এইবাৰৰ অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱ অনুষ্ঠিত হৈ যায়। এই আন্তৰ্জাতিক ক্ৰীড়াৰ বিশ্বৰ ২০৫খন দেশৰ ১১,৬৫৬ গৰাকী খেলুৱৈয়ে ভাগ লয়। ২৩ জুলাইৰ দিনা জাপানৰ সম্ৰাট নাৰুহিটোৱে এইবাৰৰ অলিম্পিক গেমছ আনুষ্ঠানিকভাৱে মুকলি কৰে। অৱশ্যে ২১ জুলাইতে অলিম্পিক গেমছৰ কিছুসংখ্যক খেল আৰম্ভ হৈছিল।

ট'কিঅ' অলিম্পিকত ভাৰত

এইবাৰৰ ট'কিঅ' অলিম্পিকৰ উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত দেশৰ হৈ ধ্বজা বহন কৰে বক্সাৰ এম চি মেৰী কম আৰু পুৰুষ হকী দলৰ অধিনায়ক মনপ্ৰীত সিং সান্থুৱে। মুঠ ১৮ বিধ খেলত ভাৰতৰ ১২৬গৰাকী খেলুৱৈয়ে অংশ লয়। পদক তালিকাৰ ৪৮সংখ্যক স্থানত থাকি ভাৰতে এইবেলি মুঠ ৭টা পদক লাভ কৰে। তাৰ ভিতৰত এটা সোণৰ পদক, দুটা ৰূপৰ পদক আৰু চাৰিটা ব্ৰঞ্জৰ পদক। পুৰুষৰ জেভলিন থ্ৰ'ত হাৰিয়ানাৰ ২৩ বছৰীয়া য়ুৱক নীৰজ চোপ্ৰাই প্ৰথমবাৰ অলিম্পিকত অংশ লৈ ভাৰতৰ হৈ একমাত্ৰ সোণৰ পদকটো অৰ্জন কৰে। এথলেটিকছ তথা ট্ৰেক এণ্ড ফিল্ডত তেৱেঁই স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথমগৰাকী পদকপ্ৰাপ্ত অলিম্পিয়ান। মহিলাৰ ৪৯ কেজি শাখাৰ ভাৰোত্তোলনত চৈখম মীৰাবাঈ চানুৱে ৰূপৰ পদক লাভ কৰে। অলিম্পিক গেমছৰ উদ্বোধনীৰ দিনাই মণিপুৰৰ ননপক কাকচিং গাঁৱৰ ২৬ বছৰীয়া ভাৰোত্তোলক-

গৰাকীয়ে ২০২ কিলোগ্ৰাম উত্তোলন কৰি দেশৰ হৈ এইবাৰৰ অলিম্পিকৰ প্ৰথমটো আৰু ২১ বছৰৰ মূৰত ভাৰোত্তোলনৰ প্ৰথমটো পদক উপহাৰ দিয়ে। পুৰুষৰ ৫৭ কেজি শাখাৰ ফ্ৰীষ্টাইল মল্লযুঁজত ২৩ বছৰীয়া ৰবি কুমাৰ দাহিয়াই প্ৰথমবাৰ অলিম্পিকত অংশ লৈ দেশৰ হৈ আনটো ৰূপৰ পদক লাভ কৰে। বেডমিণ্টনৰ মহিলাৰ একক শাখাত পি ভি সিন্থুৱে চীনৰ বিং জিয়াওক ২১-১৩, ২১-১৫ ছেটত

পৰাভূত কৰি ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰে। সুশীল কুমাৰৰ পাছত সিন্থু হ'ল অলিম্পিকৰ একক শাখাত দুটাকৈ পদক অৰ্জন কৰা দ্বিতীয়গৰাকী ভাৰতীয় খেলুৱৈ। মহিলাৰ ৱেণ্টাৰেইট বক্সিং শাখাত লাভলীনা বৰগোহাঞি প্ৰথমবাৰতে অলিম্পিক পদক অৰ্জন কৰা বক্সাৰ। ২৩ বছৰীয়া অসমকন্যা গোলাঘাটৰ জীয়বী লাভলীনাই চাইনিজ টাইপেইৰ নিয়েন-চিন চেনক কোৱাৰ্টাৰ ফাইনেলত পৰাভূত কৰি দেশলৈ সন্মান কঢ়িয়াই আনে। লাভলীনাৰ জৰিয়তে অসমেও লাভ

বিশেষ নিবন্ধ

কৰে প্ৰথমটো অলিম্পিক পদক। ব্ৰঞ্জ বিজয়ী লাভলীনাৰ পূৰ্বে ২০০৮ চনত বীজেন্দ্র সিং আৰু ২০১২ চনত মেৰী কমে বক্সিঙত পদক অৰ্জন কৰিছিল। প্ৰথমবাৰৰ বাবে অলিম্পিকত অংশ লৈ পুৰুষৰ মল্লযুঁজৰ ৬৫ কেজি ফ্ৰীষ্টাইল শাখাত কাজাখাস্তানৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বীক হৰুৰাই বজৰং পুনিয়াই ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰে। ভাৰতৰ বাবে এইবাৰৰ অলিম্পিক স্মৰণীয় হৈ ৰ'ব এইবাবেই যে সুদীৰ্ঘ চাৰি দশকৰ মূৰত ভাৰতীয় হকী দলে এটা পদক অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। হকী দলটোৱে জাৰ্মানীক ৫-৪ গলত হৰুৰাই ব্ৰঞ্জৰ পদক অৰ্জন কৰি দেশৰ হাত গোঁৱৰ উদ্ধাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। ভাৰতীয় হকী দলে অস্তিম্বাৰ ১৯৮০ চনৰ মস্কো অলিম্পিকত সোণৰ পদক অৰ্জন কৰিছিল। এইবেলি মহিলা হকী দলে পদক অৰ্জন কৰিব নোৱাৰিলেও দেশবাসীৰ হৃদয় জয় কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। দলটোৱে আশাব্যঞ্জক প্ৰদৰ্শন দেখুৱালেও শেষ মুহূৰ্তত ব্ৰিটেইনৰ হাতত ৩-৪ গ'লৰ ব্যৱধানত পৰাজয় স্বীকাৰ কৰে। অলিম্পিকত ভাৰতৰ এয়াই শ্ৰেষ্ঠ প্ৰদৰ্শন। ইয়াৰ পূৰ্বে ২০১২ চনৰ লণ্ডন অলিম্পিকত ভাৰতে ৬টা পদক অৰ্জন কৰিছিল; কিন্তু সেইবাৰ সোণৰ পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাছিল।

ট'কিঅ' অলিম্পিকৰ কিছু তথ্য

ট'কিঅ' অলিম্পিকত সৰ্বাধিক পদক লাভ কৰিছে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰই। তেওঁলোকৰ মুঠ পদকৰ সংখ্যা ১১৩টা। এইবাৰৰ অলিম্পিক গেমছত সৰ্বাধিক ৩৯টা সোণৰ পদকেৰে পদক তালিকাত শীৰ্ষস্থান দখল কৰিছে দেশখনে। আমেৰিকাই ৪১টা ৰূপ আৰু ৩৩টা ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰিছে। পদক তালিকাৰ দ্বিতীয় স্থানত আছে চীন। দেশখনে লাভ কৰিছে মুঠ ৮৮টা পদক। চীনে লাভ কৰা সোণৰ পদকৰ সংখ্যা ৩৮টা। দেশখনে ৩২টা ৰূপ আৰু ১৮টা ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰে। আয়োজক দেশ জাপানৰ স্থান তৃতীয়। জাপানৰ খেলুৱৈয়ে দখল কৰিছে ২৭টা সোণ, ১৪টা ৰূপ আৰু ১৭টা ব্ৰঞ্জৰ পদক। এইবাৰৰ অলিম্পিকত প্ৰথমবাৰৰ

বাবে সোণৰ পদক অৰ্জন কৰা দেশ হৈছে বাৰ্মুডা, কাটাৰ আৰু ফিলিপাইনছ। ইপিনে, অলিম্পিকত প্ৰথমবাৰৰ বাবে পদক অৰ্জন কৰিছে বাৰ্কিনা ফাছো, ছান মেৰিনো আৰু তুৰ্কমেনিস্তানে। ভাৰতেও এইবেলি পূৰ্বৰ তুলনাত ভাল প্ৰদৰ্শন দেখুৱাবলৈ সক্ষম হয়। প্ৰথমবাৰৰ বাবে অলিম্পিকত ৰূপৰ পদক অৰ্জন কৰে নৰ্থ মেচিডনিয়াই। সাধাৰণতে অলিম্পিক গেমছত পদকপ্ৰাপ্ত খেলুৱৈক বিশিষ্ট ব্যক্তিয়ে ডিঙিত পদক আঁৰি দিয়াৰ নিয়ম যদিও এইবেলি ক'ভিড প্ৰট'কল মানি পদকপ্ৰাপ্তই নিজে এই পদক ডিঙিত আঁৰি লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। এইবেলি অলিম্পিকৰ পদক ডিজাইনৰ ক্ষেত্ৰতো এক নতুনত্ব দেখা পোৱা গ'ল। অলিম্পিকৰ ইতিহাসত প্ৰথমবাৰৰ বাবে অলিম্পিক আয়োজক সমিতিয়ে পদক ডিজাইন কৰাৰ বাবে এক প্ৰতিযোগিতাৰ আয়োজন কৰে। এই প্ৰতিযোগিতাত চাৰিশৰো অধিক অংশগ্ৰহণকাৰীয়ে নিজৰ আৰ্হি উপস্থাপন কৰে। ইয়াৰ মাজৰ পৰা নিৰ্বাচন কৰা হয় জুনিচি কাৰানিশ্বিয়ে পুনৰব্যৱহাৰযোগ্য সামগ্ৰীৰে প্ৰস্তুত কৰা আৰ্হি। এই আৰ্হি মতেই পদকবোৰ প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল বিভিন্ন ইলেকট্ৰনিক সামগ্ৰীৰ পৰা নিষ্কাশন কৰা ধাতুৰ দ্বাৰা। বিজয়ী খেলুৱৈৰ বাবে ইমানবোৰ পদক নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা পুনৰব্যৱহাৰযোগ্য ইলেক্ট্ৰনিক সামগ্ৰীবোৰ যোগান ধৰিছিল দেশখনৰ জনসাধাৰণে। টকিঅ' অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱৰ ষ্টেডিয়াম সুশোভিত কৰিবলৈ প্ৰয়োজন হোৱা আন আন আহিলাবোৰতো দেশখনৰ পুনৰব্যৱহাৰযোগ্য সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। এই পদক আৰু আহিলাসমূহে জাপানৰ কলা-সংস্কৃতিৰ লগতে বিশ্ব সম্প্ৰদায়ৰ মাজত একতা আৰু সংহতিৰ কথা কৈ দাঙি ধৰিছে।

ট'কিঅ' অলিম্পিকত বিৰল ঘটনা

এইবেলি ট'কিঅ' অলিম্পিকত দেখিবলৈ পোৱা গ'ল এটা বিৰল ঘটনা। পুৰুষৰ হাইজাম্পত সোণৰ পদক ভগাই ল'লে দুই প্ৰতিযোগীয়ে। হাইজাম্পৰ

বিশেষ নিবন্ধ

ফাইনেল খেলত ইটালী আৰু কাটাৰৰ দুগৰাকী খেলুৱৈ ক্ৰমে জিয়ানমাৰ্কো টাম্বেৰী আৰু মুটাজ এছা বাৰ্ছিমে সমান উচ্চতা জঁপিওৱাৰ ফলত দুয়োজনে লাভ কৰে সমান পইণ্ট। দুয়ো ফাইনেলত জঁপিয়ালে ২.৩৭ মিটাৰ। ফলত প্ৰথম স্থান নিৰ্বাচনৰ বাবে খেল পৰিচালকসকলে দুয়োকে পুনৰ সুযোগ দিলে। পৰৱৰ্তী চেষ্টাতো দুয়ো সমানেই জঁপিয়ালে। কিন্তু ইটালীৰ খেলুৱৈ টাম্বেৰীয়ে আঘাতৰ বাবে পুনৰ জঁপিয়াবলৈ অসমৰ্থ হোৱাত খেলুৱৈ মুটাজ এছা বাৰ্ছিম অপ্রতিদ্বন্দ্বী হৈ পৰে আৰু তেওঁৰ সোণৰ পদক নিশ্চিত হয়। কিন্তু সকলোকে আচৰিত কৰি তেওঁ অকলে নেখেলাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। তেওঁ পৰিচালকসকলক সুধিলে— যদিহে তেওঁ সুযোগৰ পৰা আঁতৰি দিয়ে তেন্তে সোণৰ পদকটো দুয়োগৰাকীয়ে ভগাই ল'ব পাৰিবনে? বাৰ্ছিমৰ প্ৰশ্ন শুনি পৰিচালকসকলে দুয়োকে সোণৰ পদক ভগাই দিলে। এই ক্ৰীড়াসুলভ ঘটনাৰে বাৰ্ছিমে চমকিত কৰিলে বিশ্ববাসীক। বাৰ্ছিমৰ এই মহানুভৱতাত টাম্বেৰী অভিভূত হৈ পৰে আৰু বাৰ্ছিমক সাবটি ধৰে। অৱশ্যে এই ইভেণ্টত ৰূপৰ পদক বাতিল কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে ২০১২ চনৰ লণ্ডন অলিম্পিকতো পদক ভগাই লোৱাৰ এনে এটা ঘটনা সংঘটিত হৈছিল। তাতে তিনিজন খেলুৱৈৰ ভিতৰত এজন আছিল মুটাজ এছা বাৰ্ছিম।

অলিম্পিক গেমছৰ ইতিহাস

খ্ৰীষ্টপূৰ্ব ৭৭৬ৰ পৰা খ্ৰীষ্টাব্দ ৩৯৩লৈকে গ্ৰীচৰ এথেল্ছ চহৰৰ অলিম্পিয়াত প্ৰাচীন অলিম্পিক ক্ৰীড়া অনুষ্ঠিত হৈছিল। এই ক্ৰীড়া উৎসৱ আছিল গ্ৰীক দেৱ-

দেৱীৰ পিতৃস্বৰূপ জিয়ুচৰ প্ৰতি সন্মান জনাই অনুষ্ঠিত কৰা ধৰ্মীয় উৎসৱ। তেতিয়া সেই খেল-ধেমালিৰ উৎসৱত কেৱল পুৰুষসকলেহে অংশ লৈছিল। প্ৰথম অলিম্পিকত আছিল কেৱল দৌৰ। এই প্ৰতিযোগিতাত চেম্পিয়ন হৈছিল কৰ'বাছ নামৰ এজন ৰাফ্ফনী। খেল-ধেমালিত অংশ ল'বলৈ গ্ৰীচৰ পূব আৰু পশ্চিম দিশৰ ক্ৰমে স্পেইন আৰু টাৰ্কি অঞ্চলৰ পৰাও মানুহৰ সোঁত বৈছিল। ৩৯৩ খ্ৰীষ্টাব্দৰ পৰা ১৫০৩ বছৰ অতিক্ৰম কৰাৰ পাছত ১৮৯৬ চনত এথেল্ছ চহৰতে প্ৰথমবাৰৰ বাবে আধুনিক অলিম্পিক গেমছৰ সূচনা হয়। ১৮৯৪ চনত ফ্ৰান্সৰ বেৰন পিয়াৰ ডি কুৰ্বেটাই এই গেমছৰ ধাৰণা আনি দিয়ে। তাৰ দুবছৰ পাছত নতুন ৰূপত অলিম্পিক গেমছ আয়োজন কৰা হয়। প্ৰথম আধুনিক অলিম্পিকত অংশ লয় বিশ্বৰ ১২খন দেশে। তেতিয়া ৪৩টা ইভেণ্টত মুঠ ২৮০গৰাকী খেলুৱৈয়ে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯২৬ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে আমষ্টাৰডামত অলিম্পিক শিখা মুকলি কৰা হয়। আধুনিক অলিম্পিক শিখা মুকলি কৰা হয় বাৰ্লিন অলিম্পিকত, ১৯৩৬ চনত। অলিম্পিক শপতৰ সূচনা কৰা হয় ১৯২০ চনত। প্ৰাচীন কালত অলিম্পিক গেমছ চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে অনুষ্ঠিত হৈছিল যদিও তেতিয়া কোনো শীতকালীন অলিম্পিক অনুষ্ঠিত হোৱা নাছিল। ১৯২৪ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ফ্ৰান্সৰ চেমনিয়ত আধুনিক শীতকালীন অলিম্পিক গেমছ অনুষ্ঠিত হয়। ১৯৯৪ চনৰ পৰা পৃথকে পৃথকে দুবছৰৰ অন্তৰালত গ্ৰীষ্মকালীন আৰু শীতকালীন অলিম্পিক গেমছ অনুষ্ঠিত হৈ আহিছে। ❖

তোমালোকৰ বাবে প্ৰশ্ন

- ১। সাগৰৰ তলিৰ ভূ-অৱয়বক বুজাবলৈ কি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়?
- ২। আটাইতকৈ উৎকৃষ্ট কয়লা কোনবিধ?
- ৩। আটাইতকৈ সৰু তাৰকামণ্ডলটোৰ নাম কি?
- ৪। আফ্ৰিকাৰ সৰ্বাতোকৈ ওখ পৰ্বতখন কি?
- ৫। গোবি মৰুভূমি ক'ত অৱস্থিত? ❖

তালিবানৰ আফগানিস্তান দখল

যোৱা ১৫ আগষ্ট তাৰিখে দুৰ্ঘৰ সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন তালিবানে ৰাজধানী চহৰ কাবুলকে ধৰি সমগ্ৰ আফগানিস্তান দেশখন দখল কৰি লয়। যোৱা চাৰি সপ্তাহ ধৰি অপতিৰোধ্য তালিবান বাহিনীয়ে এখনৰ পিছত আন এখন চহৰ দখল কৰি ১৫ আগষ্টত ৰাজধানী কাবুল অধিকাৰ কৰে। উল্লেখযোগ্য যে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰই আফগানিস্তানৰ পৰা নিজৰ ১ লাখ সেনা প্ৰত্যাহাৰ কৰাৰ ফলস্বৰূপে তালিবান শক্তিশালী হৈ উঠে আৰু ক্ষমতা দখল অভিযান তীব্ৰগতিত আৰম্ভ কৰে। দেশখনৰ ৰাষ্ট্ৰপতি আশ্ৰফ গানিয়ে পদত্যাগ কৰে আৰু প্ৰাণৰক্ষাৰ বাবে দেশৰ পৰা পলায়ন কৰি ওমানত আশ্ৰয় লয়।

আফগানিস্তানৰ ৰাজনৈতিক নেতৃত্বৰ দুৰ্বলতাৰ সুযোগ লৈ তালিবান বাহিনীয়ে ১৯৯৬ চনৰ পৰা ২০০১ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহলৈ আফগানিস্তানত বৰ্ষৰ শাসন চলাইছিল আৰু সুদীৰ্ঘ ২০ বছৰৰ মূৰত পুনৰ অপ্ৰত্যাশিতভাৱে শাসনলৈ প্ৰত্যাহাৰ কৰে।

উল্লেখযোগ্য যে ২০০১ চনৰ ১১ ছেপ্টেম্বৰত ওছামা বিন লাডেনৰ নেতৃত্বত আল-কায়েদাই বিশ্ব-বাণিজ্য কেন্দ্ৰ টুইন টাৱাৰ (Twin Tower) আত্মঘাতী বিমান আক্ৰমণ কৰি ধ্বংস কৰিছিল। এই আক্ৰমণত তিনি হাজাৰ লোকৰ খিতাতে মৃত্যু হৈছিল। আল-কায়েদাৰ মুৰব্বী ওছামা বিন লাডেন আফগানিস্তানত লুকাই থকাৰ সন্দেহ কৰি আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰই নাটোৰ দেশসমূহৰ সহযোগত তাত সামৰিক অভিযান আৰম্ভ কৰে। আফগান সেনা-আৰক্ষীৰ সহযোগত মাৰ্কিন সেনাবাহিনীয়ে সৰ্বশক্তিৰে তালিবান আৰু আল-কায়েদাক নিঃশেষ কৰিবলৈ ২০ বছৰ ধৰি অভিযান

অব্যাহত ৰাখে যদিও ব্যৰ্থ হয়। এই সামৰিক অভিযানত আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ২,৪৪২ গৰাকী সৈন্যৰ মৃত্যু হয় আৰু মুঠ ২.২৬ লাখ কোটি ডলাৰ (প্ৰায় ১৬০ লাখ কোটি টকা) খৰচ হয়। নিজ দেশৰ ভাবমূৰ্তি বিনষ্ট হোৱাৰ লগতে বিস্তৰ আৰ্থিক ক্ষতিৰ সন্মুখীন হোৱাৰ বাবে আমেৰিকাৰ প্ৰশাসনে দেশখনৰ পৰা সেনা প্ৰত্যাহাৰ কৰে। ফলস্বৰূপে আফগানিস্তানত গৃহযুদ্ধ আৰু ৰক্তস্নান আৰম্ভ হয়। ৪৭ শতাংশ লোক দাবিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰা এই দেশখনৰ শাসনভাৰ অনৈতিক উপায়েৰে তালিবানে দখল কৰা কুকাৰ্যক ৰাষ্ট্ৰসংঘকে ধৰি বিশ্বৰ শান্তিকামী দেশসমূহে তীব্ৰ নিন্দা কৰিছে।

বিশিষ্ট অভিনেতা-পৰিচালক অৰিনাশ শৰ্মা, উপকূল বৰদলৈলৈ অসম চৰকাৰৰ সন্মান

যোৱা ৩১ জুলাই তাৰিখে অসম চৰকাৰে ২০২১ বৰ্ষৰ 'নটসূৰ্য ফণী শৰ্মা বঁটা' আৰু 'অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা বঁটা' প্ৰাপকৰ নাম আনুষ্ঠানিকভাৱে ঘোষণা কৰে। 'নটসূৰ্য ফণী শৰ্মা বঁটা' আগবঢ়োৱা হয় যশস্বী নাট্যকাৰ, অভিনেতা, পৰিচালক অৰিনাশ শৰ্মালৈ আৰু 'অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা বঁটা' লাভ কৰে প্ৰসিদ্ধ অভিনেতা তথা পৰিচালক উপকূল বৰদলৈয়ে। ৰাজ্যখনৰ সাংস্কৃতিক জগতলৈ অনবদ্য অৱদান আগবঢ়োৱাৰ স্বীকৃতি স্বৰূপে দুয়োগৰাকী শিল্পীলৈ ৰাজ্য চৰকাৰে এই সন্মান আগবঢ়াইছে। উল্লেখযোগ্য যে ১৯৫৩ চনত জন্মগ্ৰহণ কৰা অভিনেতা, নাট্যকাৰ অৰিনাশ শৰ্মাই ৭০ খনতকৈও অধিক নাটক পৰিচালনা কৰিছে। বিশিষ্ট পৰিচালকগৰাকীয়ে হিন্দীকে ধৰি বিভিন্ন ভাষাৰ নাটক ৰাষ্ট্ৰীয় তথা আন্তৰাষ্ট্ৰীয় নাট্য মহোৎসৱত মঞ্চস্থ কৰিছে। তেওঁ শংকৰদেৱ বঁটা, কমল কুমাৰী বঁটা, অসম ৰত্ন বঁটা, ৰাজ্যিক চলচ্চিত্ৰ বঁটাকে ধৰি কেইবাটাও সন্মানীয় বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

আনহাতে ১৯৫৪ চনত জন্মগ্ৰহণ কৰা বিশিষ্ট অভিনেতা উপকূল বৰদলৈয়ে স্কুলীয়া অৱস্থাৰ পৰা অভিনয় কৰি অসমীয়া নাট্য, চলচ্চিত্ৰ জগতখনলৈ বিশেষ বৰঙণি আগবঢ়াই আহিছে। ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মান লাভ কৰা বিশিষ্ট অভিনেতা-পৰিচালক বৰদলৈৰ শেহতীয়া

দেশ-বিদেশৰ খবৰ

চলচ্চিত্ৰ হৈছে 'অজানিতে মনে মনে' (২০১৮)। এই বাঁটাৰ প্ৰত্যেকটোতে আছে নগদ ২ লাখ টকা, অংগবস্ত্ৰ আৰু প্ৰশস্তিপত্ৰ।

যশস্বী কৌতুক অভিনেতা হৰেন মালাকাৰৰ দেহাৱসান

ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰৰ
যশস্বী অভিনেতা হাঁহিৰ
থুনপাক হৰেন মালাকাৰৰ
যোৱা ২১ আগষ্ট তাৰিখে
৭৫ বছৰ বয়সত
দেহাৱসান ঘটে।
তীৰ্থনগৰী হাজোত
১৯৪৬ চনত জন্মগ্ৰহণ

কৰা মালাকাৰে ১৯৭৩ চনত পূৰ্বজ্যোতি থিয়েটাৰৰ
জৰিয়তে অভিনয় জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল। শৈশৱৰে
পৰা সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰখনৰ সৈতে জড়িত হৈ তেওঁ
যোৱা পাঁচটা দশকত ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰৰ লগতে
দূৰদৰ্শনৰ কেইবাখনো ধাৰাবাহিকত সাৱলীল অভিনয়
কৰি দৰ্শকৰ বিপুল সমাদৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম
হৈছিল। 'বনৰীয়া ফুল', 'শেষ প্ৰহৰৰ খেলা',
'কাবুলীৱালা', 'মাতাল ঘোঁৰা', 'দধীচি', 'নিমখহাৰাম',
'প্ৰজাঘৰ', 'দখল', 'কৰ্ণেল চাহাবৰ সংসাৰ' আদিকে ধৰি
তিনি শতাব্দিক নাটকত অভিনয় কৰা মালাকাৰৰ মৃত্যু
ৰাজ্যখনৰ সাংস্কৃতিক জগতখনৰ এক বৃহৎ ক্ষতি বুলি
বিবেচিত হৈছে।

পেৰা অলিম্পিক ক্ৰীড়া মহোৎসৱ আৰম্ভ

যোৱা ২৪ আগষ্ট
তাৰিখে জাপানৰ ৰাজধানী
টকিঅ'ত ১৬ সংখ্যক পেৰা
অলিম্পিক ক্ৰীড়া
মহোৎসৱ আৰম্ভ হয়।
জাপানৰ সশ্ৰীট
নাৰুহিটোৱে উদ্বোধন কৰা
এই বৰ্ষৰ পেৰা
অলিম্পিকৰ মূল শ্ল'গান
হৈছে 'আমাৰ ডেউকা

আছে' (We Have Wings)। সুদীৰ্ঘ ৫৭ বছৰৰ মূৰত
দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে টকিঅ'ত অনুষ্ঠিত এই ক্ৰীড়া
মহোৎসৱত ২২ বিধ খেলৰ মুঠ ৫৩৯টা বিভাগত খেল
অনুষ্ঠিত হ'ব। ১৬৩ খন দেশৰ ৪৫৩৭ গৰাকী
খেলুৱৈয়ে অংশগ্ৰহণ কৰা এই বৰ্ষৰ প্ৰতিযোগিতাত
বেডমিণ্টন খেল নতুনকৈ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ভাৰতৰ
মুঠ ৫৪ জন খেলুৱৈয়ে ৯ বিধ খেলত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা
আগবঢ়াব। ১৯৭২ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ভাৰতে পেৰা
অলিম্পিকত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু ২০১৩ চনৰ
ৰিঅ'ত অনুষ্ঠিত প্ৰতিযোগিতাত ২টা সোণসহ মুঠ ৪টা
পদক লাভ কৰিছিল। ভাৰতীয় জেভলিন থ্ৰ'ৱাৰ দেবেন্দ্ৰ
ঝাঝাৰিয়াই শেহতীয়া দুখন অলিম্পিকত স্বৰ্ণ পদক
দখল কৰি ইতিহাস ৰচনা কৰিছে। ❖

■ সংগ্ৰহ : কুশল গোস্বামী

কুইজৰ উত্তৰসমূহ

- ১) ড° জন মাথাই। ২) অগ্নিকবি। কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য। ৩) হ'ভাৰক্ৰাফ্ট (Hovercraft)। ৪) মৌনা কিয়া, হাৱাই (Mauna Kea, Hawaii)। ৫) প্ৰশান্ত মহাসাগৰ। ৬) ভবেদ্ৰনাথ শইকীয়া ৭) অ'মি বা এউমি মগা অনুষ্ঠান। ৮) বাৰখান। ৯) বেইলীজ বীড্ছ Baily's Beads)। ১০) অমৃতসৰ। হৰমন্দিৰ সাহিব হ'ল স্বৰ্ণ মন্দিৰ। ১১) পূব আৰু দক্ষিণ পূব মণ্ডলৰ। ১২) বৰাক। ১৩) অসম লেখিকা সংস্থা। ১৪) ন'বেল বাঁটা (আলফ্ৰেড বাৰ্নাৰ্ড ন'বেল)। ১৫) কে.ডি. যাদৱ, হেলচিৎকি অলিম্পিকৰ ১৯৫২ চনৰ মল্লযুদ্ধত। ১৬) জুলিয়ান হাক্সলে (Julian Huxley)। ১৭) টেথিছ (Tethys)। ১৮) ভাৰতৰ অন্তিম গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল লৰ্ড মাউণ্টবেটেনে। ১৯) উজষ্টি বা উৰাস্তি। ২০) চিৰচেনেহী মোৰ ভাষা জননী। ❖

খবৰৰ লেছেৰি বোটলা

(২১ জুলাই ২০২১ ৰ পৰা ২০ আগষ্ট ২০২১লৈ)

২৩ জুলাই : মালদ্বীপৰ বৈদেশিক মন্ত্ৰী আব্দুল্লা ছাহিদ ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সাধাৰণ পৰিষদৰ অধ্যক্ষ নিৰ্বাচিত হয়।

২৪ জুলাই : বিহপুৰীয়া সমষ্টিৰ প্ৰাক্তন বিধায়ক ভূপেন বৰাক অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ সভাপতি হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হয়।

২৫ জুলাই : বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাজনীতিবিজ্ঞান বিভাগৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপিকা ড° নিৰু হাজৰিকাৰ ৭২ বছৰ বয়সত মৃত্যু হয়।

২৬ জুলাই : কাছাৰ জিলাৰ লাইলাপুৰ সীমান্তত মিজোৰামৰ গুলীচালনাত ৬ জন অসম আৰক্ষীৰ লোক নিহত হয় জিলা আৰক্ষী অধীক্ষকসহ ৫০ জন আহত হয়।

৪ আগষ্ট : ভাৰতৰ প্ৰথমখন উৰাজাহাজ কঢ়িয়াব পৰা জাহাজ 'বিক্ৰণ্ট'ৰ সেৱা আৰম্ভ হয়।

৭ আগষ্ট : বিশ্বজিৎ বৰা পৰিচালিত 'বেলকনিত ভগৱান' চলচ্চিত্ৰখনে ব্ৰাজিলত অনুষ্ঠিত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত 'অ'নাৰেবল মেনচন এৱাৰ্ড' লাভ কৰে।

৮ আগষ্ট : ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোডীয়ে প্ৰথম ভাৰতীয় হিচাপে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ নিৰাপত্তা পৰিষদৰ আলোচনাত অধ্যক্ষতা কৰে।

১০ আগষ্ট : ফৰাচী ব্যৱসায়ী বাৰ্নাৰ্ড আৰ্নল্টে ১৯৮.৯ বিলিয়ন ডলাৰ সম্পদেৰে বিশ্বৰ আটাইতকৈ ধনী ব্যক্তিৰ স্থান লাভ কৰে। এমাজনৰ মুৰব্বী জেফ বেজ'ছে ১৯৪.৯ বিলিয়ন ডলাৰ সম্পদেৰে দ্বিতীয় স্থানত থাকে।

• কোনো বিধায়ক বা সাংসদৰ বিৰুদ্ধে থকা ফৌজদাৰী গোচৰ প্ৰত্যাহাৰ কৰিবলৈ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অনুমতি ল'ব লাগিব বুলি উচ্চতম ন্যায়ালয়ে ৰায় প্ৰদান কৰে।

১১ আগষ্ট : পাটিয়ালাত অনুষ্ঠিত ৰাষ্ট্ৰীয় ভাৰোত্তোলন প্ৰতিযোগিতাত অসমৰ সুদিত্য বৰুৱাই ৰাষ্ট্ৰীয় অভিলেখসহ সোণৰ পদক দখল কৰে।

• ২০২৮ চনৰ লছ এঞ্জেলচ অলিম্পিক খেলত 'ক্ৰিকেট' খেল অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব বুলি আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় অলিম্পিক কমিটিয়ে ঘোষণা কৰে।

১৪ আগষ্ট : ছহিদ ভাস্কৰ কলিতাসহ মুঠ ৪ জন আৰক্ষী বিষয়াক কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে সাহসিকতাৰ পুলিচ মেডেল প্ৰদান কৰে। মুন্না প্ৰসাদ গুপ্তাই ৰাষ্ট্ৰপতিৰ বিশিষ্ট সেৱা পদক লাভ কৰে।

১৬ আগষ্ট : ভাৰত চৰকাৰৰ উড়ান আঁচনিৰ অধীনত গুৱাহাটী-তেজুৰ মাজত বিমান পৰিবহণ সেৱা আৰম্ভ হয়।

• অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডৰ নয়দাস্থিত মুখ্য কাৰ্যালয় (কৰ্প'ৰেট) গুৱাহাটীলৈ স্থানান্তৰ কৰিব বুলি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ঘোষণা কৰে।

১৭ আগষ্ট : উচ্চতম ন্যায়ালয়ে এক ৰায়ৰ জৰিয়তে মহিলাক নেছনেল ডিফেন্স একাডেমি (এন.ডি.এ.)ৰ নামভৰ্তি পৰীক্ষাত বহাৰ অনুমতি দিয়ে।

• প্ৰথমজন বড়ো জনগোষ্ঠীৰ লোক হিচাপে নিৰঞ্জন বড়োৱে বৰঙাজুলি সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে।

১৮ আগষ্ট : 'ছেমখোৰ' নামৰ চলচ্চিত্ৰখনত কৰা অভিনয়ৰ বাবে টৰণ্টো চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত আইমী বৰুৱাই শ্ৰেষ্ঠ অভিনেত্ৰীৰ বঁটা লাভ কৰে।

• জনপ্ৰিয় অভিনেতা নিপন গোস্বামীক ২০২১ বৰ্ষৰ ভবেন বৰুৱা বঁটা প্ৰদান কৰা হয়।

১৯ আগষ্ট : ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বাণিজ্য বিভাগৰ অধ্যাপিকা ড° অজন্তা বৰগোহাঁই ৰাজকোঁৱৰক অসম মহিলা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নতুন উপাচার্য হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হয়।

২০ আগষ্ট : নাইৰোবিত অনুষ্ঠিত ২০ অনুৰ্ব বিশ্ব এথলেটিকছ চেম্পিয়নশ্বিপত ১০ কিল'মিটাৰ ৰেচ ৰাকত অমিত খট্ৰিয়ে ৰূপৰ পদক দখল কৰে। ❖

■ সংগ্ৰহ : কুশল গোস্বামী

চুম' মল্লযোদ্ধা

■ জাহ্নবী বৰুৱা

পৃথিৱীত ন-পুৰণি প্ৰায় ১৭০ বিধতকৈ অধিক সমৰ কলাৰ (martial art) ভাগ আছে আৰু প্ৰত্যেকৰে নিজা শৈলী, কৌশল আৰু ইতিহাস আছে। এই সকলোবোৰৰ বিষয়ে আমাৰ সম্যক জ্ঞান নথকাটো স্বাভাৱিক। কিন্তু এই সকলোবোৰৰ মাজৰ

পৰা চুম' ৰেচলিং বা মল্লযুঁজক চিনাক্ত কৰাটো আমাৰ বাবে বোধহয় একো টান কাম নহ'ব। নিঃসন্দেহেই ইয়াৰ কাৰণ চুম' মল্লযোদ্ধাসকলৰ শাৰীৰিক অৱয়ব আৰু তেওঁলোকে খেলৰ সময়ত পৰিধান কৰা পোছাক। চুম' মল্লযোদ্ধাসকলৰ বিয়াগোম শৰীৰ আমাৰ বাবে যদিও হাঁহিৰ খোৰাক, প্ৰকৃততে কিন্তু চুম' ৰেচলিং আৰু চুম' ৰেচলাৰসকল ধৈৰ্য্য, শক্তি, সাহস, একাগ্ৰতা, কষ্টসহিষ্ণুতা, নিয়মানুৱৰ্তিতা, বিনম্ৰতা, সংস্কৃতি আৰু আধ্যাত্মিকতাৰ অন্যতম নিদৰ্শন।

চুম' ৰেচলিং জাপানৰ ৰাষ্ট্ৰীয় খেল। জাপানৰ বাহিৰে পেছাদাৰীভাৱে চুম' ৰেচলিং আন ক'তো খেলা নহয়। ইয়াৰ ইতিহাস প্ৰায় ১৫০০ বছৰ পুৰণি। এই খেলবিধত দুজন চুম' যুঁজাৰুৱে (ৰিকিশি, rikishi) ৪.৫৫ মিটাৰ ব্যাসাৰ্ধৰ বৃত্তাকাৰ ঠাই এডোখৰৰ ভিতৰত সোমাই ইজনে সিজনক সৰ্বশক্তি প্ৰয়োগ কৰি ঘেৰটোৰ পৰা বাহিৰ কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰে। এই চেষ্টাত প্ৰতিদ্বন্দ্বীক ঠেলা মৰা, বগৰাই পেলোৱা, প্ৰহাৰ (striking) কৰা আদি জড়িত হৈ থাকে। আটাইতকৈ অধিক ব্যৱহাৰ হোৱা পদ্ধতিটো হৈছে প্ৰতিদ্বন্দ্বীৰ কঁকালত থকা বেণ্টত (মাৱাশি, mawashi) টানি ধৰি ঠেলা মাৰি ঘেৰটোৰ পৰা বাহিৰ কৰা। এই ঘেৰটোক

ডা'হিয়ো (dohyo) বোলা হয়। যিজন ৰিকিশিয়ে প্ৰতিদ্বন্দ্বীজনৰ শৰীৰৰ যিকোনো অংশ, (ভৰিৰ গোৰোহাৰ বাহিৰে) ডা'হিয়োৰ বাহিৰভাগত স্পৰ্শ কৰাবলৈ সক্ষম হয় তেওঁকেই বিজয়ী বুলি ঘোষণা কৰা হয়। চুলিত ধৰা, চকুত আঘাত কৰা,

আঙুলি বেঁকা কৰি দিয়া, ঘোচা মৰা, ডিঙিত টেপা মাৰি ধৰা আদি কাৰ্য্য ইয়াত সম্পূৰ্ণৰূপে অবৈধ বুলি গণ্য কৰা হয়। কোনো ৰিকিশিয়ে যদি এই নিয়ম উলংঘা কৰে তেওঁক লগে লগে খেলৰ পৰা বাহিৰ কৰি দিয়া হয়। ইয়াত খেলৰ সময়সীমাৰো নিৰ্দিষ্ট ব্যৱস্থা আছে। অভিজ্ঞ তথা উচ্চ শ্ৰেণীৰ ৰিকিশিৰ বাবে খেলৰ সময় ৪ মিনিট। কিন্তু প্ৰায়েই প্ৰতিখন খেলেই এক মিনিটৰ ভিতৰত সমাপ্ত হয়। নিৰ্ধাৰিত সময়ত খেল শেষ নহ'লে তাক পুনৰাই খেলোৱা হয়। ১৯৭৪ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত ৩ বাৰ অতিৰিক্ত সময় দিয়াৰ পাছতো এখন খেল ড্ৰ হোৱাৰ এক বিৰল উদাহৰণে নথকা নহয় অৱশ্যে।

আনুমানিক তৃতীয় শতিকাত আৰম্ভ হোৱা চুম' খেলৰ গুৰিতেই আছে শ্বিন্টো (Shinto) ধৰ্ম। সেইবাবে খেলৰ লগতে ৰিকিশিসকলৰ ওপৰতো শ্বিন্টো ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ দেখা যায়। চুম' খেলৰ উদ্দেশ্য আছিল দেৱতাসকলক সন্তুষ্ট কৰা আৰু শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰা। ইয়াক ধৰ্মীয় উদ্দেশ্যতহে আয়োজন কৰা হৈছিল আৰু খুব পৱিত্ৰ বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। তেতিয়াৰ পৰা বৰ্তমানলৈ চুম'ৰ উদ্দেশ্য যদিও সলনি হৈছে, কিন্তু ইয়াৰ পূৰ্বৰ পৱিত্ৰতা, পৰম্পৰা, ৰীতি-নীতি আজিও

ত্ৰীড়াংগন

সলনি হোৱা নাই। তাৰে কিছুমান উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। যেনে—খেলৰ পূৰ্বে প্ৰতিজন বিকিশ্বিয়ে ড'হিয়োৰ ভিতৰত নিমখ ছটিয়াই ঠাইডোখৰ পৰিৱ্ৰ কৰে, নিজৰ ভৰিৰ ছাপ ড'হিয়োৰ বালিত পেলায় আৰু পৰিৱ্ৰ পানী খাই নিজৰ শুদ্ধিকৰণ কৰে। মুঠতে খেলখনৰ প্ৰতিটো কামতে শ্বিণ্টো ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ দেখা পোৱা যায়।

চুম' ৰেচলিঙৰ দৰে ঐতিহ্যমণ্ডিত, সন্মানীয় আৰু জনপ্ৰিয় খেলৰ প্ৰধান অংশ বিকিশ্বিসকলৰ বিষয়েও আমি জানিবলগীয়া বহু কথাই আছে। এজন বিকিশ্বি হোৱাটো সকলোৰে পক্ষে সম্ভৱ নহয়। নিষ্ঠা, একাগ্ৰতা, ধৈৰ্য্য আৰু সততাৰে নিজকে চুম'ৰ বাবে সমৰ্পিত কৰিব পৰাজনহে এজন প্ৰকৃত বিকিশ্বি হ'ব পাৰে। প্ৰত্যেকজন বিকিশ্বিৰ আৰম্ভণিৰ সময়ছোৱা কঠোৰ অনুশীলন আৰু কঠোৰ নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে পাৰ হয়। ৰাতিপুৱাৰ পৰা গধূলিলৈ তেওঁলোকে যুঁজৰ অভ্যাস কৰিবলগীয়া হয়। তদুপৰি ন-শিকাৰসকলে জ্যেষ্ঠসকলৰ সকলো প্ৰকাৰৰ কাম-কাজ কৰিবলগীয়া হয়, আলপৈচান ধৰিব লগা হয়, তেওঁলোক থকা ঠাইডোখৰো চাফ-চিকুণ কৰি ৰাখিব লাগে। কোৱা হয় প্ৰতি বছৰে বিকিশ্বি হ'বৰ বাবে বহুতো ল'ৰাই যোগদান কৰে, কিন্তু কঠোৰ অনুশীলন আৰু অত্যধিক কষ্টৰ হেঁচাত অধিকাংশই বাদ দিয়ে। অত্যধিক কষ্ট আৰু অনুশীলনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া হিচাপে এজন বিকিশ্বিৰ গড় আয়ুস ৬৫ মানহে হয়। তেওঁলোকৰ উচ্চতা ১৮৫ ছেমি. আৰু ওজন প্ৰায় ১৫০ হোৱাটো বাঞ্ছনীয়। প্ৰতিদিনে তেওঁলোকে ২০,০০০ কেল'ৰিয়ুক্ত খাদ্য খাব লাগে যাতে তেওঁলোক সহজতে আৰু সোনকালে শকত হ'ব পাৰে। বিকিশ্বিসকলৰ মাজত জ্যেষ্ঠতা আৰু অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণী বিভাজনৰ ব্যৱস্থাও আছে। সেই বিভাজন অনুসৰি তেওঁলোকে বিভিন্ন সা-সুবিধা আৰু সন্মান লাভ কৰে। পেছাদাৰী খেল হিচাপে খেলত বিজয়ী হোৱা সংখ্যাৰ ভিত্তিত বিকিশ্বিসকলক ৰেংক প্ৰদান কৰা ব্যৱস্থাও আছে। আটাইতকৈ উচ্চ ৰেংকত থকাজনক য'কোয়ুনা (Yokozuna) বুলি কোৱা হয় আৰু তাৰ পৰৱৰ্তী ৰেংকসমূহ হ'ল ক্ৰমে ওযেকি (Ozeki), ছেকিৱাকে

(Sekiwake), কমোচুবী (Komosubi) আৰু মেইগাশ্বিৰা (Maegashira)। পোছাক পৰিধানৰ ক্ষেত্ৰতো এই শ্ৰেণীবিভাজনৰ প্ৰভাৱ দেখিবলৈ পোৱা যায়। ৰেংকৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি তেওঁলোকৰ পোছাক নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হয়। তেওঁলোকে নিজে নিজৰ পোছাক ঠিক কৰিব নোৱাৰে বা কৰাৰ স্বাধীনতা নাই। খেলৰ সময়ত সকলো বিকিশ্বিয়ে মাৰাশ্বি পৰিধান কৰাটো বাধ্যতামূলক। বাকী সময়ছোৱাত পৰম্পৰাগত জাপানী পোছাক কিম'ন (Kimono) পিন্ধিব লাগে। বিকিশ্বিসকলে চুলি দীঘলকৈ ৰাখি মূৰৰ একেবাৰে ওপৰত এটা খোপা বান্ধি ৰাখিব লাগে।

প্ৰতিজন বিকিশ্বি জাপানৰ বাবে এক মূল্যবান সম্পদ, কাৰণ তেওঁলোকে দেশখনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় খেলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। তেওঁলোকক সকলোৰে সন্মানৰ দৃষ্টিৰে চায়। বিশেষকৈ উচ্চ ৰেংকত থকা বিকিশ্বিৰ স্থান জাপানী সমাজত বহুত উচ্চ। চুম' খেলৰ ৰেফাৰীসকলকো জাপানত যথেষ্ট সন্মানীয় ব্যক্তি হিচাপে গণ্য কৰা হয়। তেওঁলোকক গিয়'জি (Gyoji) বুলি কোৱা হয় আৰু তেওঁলোকে শ্বিণ্টো ধৰ্মৰ পুৰোহিতৰ দৰে পোছাক পৰিধান কৰে। গিয়'জিৰ লগত সদায় এখন বিচনী আৰু এখন ছুৰী থাকে। জাপানী প্ৰথা অনুসৰি ই খেলখনৰ স্বচ্ছতা আৰু নিৰপেক্ষ সিদ্ধান্তক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। গিয়'জিসকলৰ মাজতো শ্ৰেণীবিভাজনৰ ব্যৱস্থা আছে।

ধৰ্মীয় উদ্দেশ্য আগত ৰাখি সৃষ্টি হোৱা চুম' ৰেচলিঙে ১৫০০ শতিকাৰ শেষৰ ফালে পেছাদাৰী ৰূপ লাভ কৰে। বৰ্তমান জাপানত প্ৰতি বছৰে ছখন চুম' ৰেচলিং টুৰ্ণামেণ্টৰ আয়োজন কৰা হয় আৰু প্ৰতিখন টুৰ্ণামেণ্ট দুসপ্তাহলৈ চলে। প্ৰতিখন টুৰ্ণামেণ্টৰ শেষৰ দিনা আগশাৰীৰ বিকিশ্বিসকলৰ মাজত যুঁজ হয় ইয়াক চেনশ্বুৰাকু (Senshuraku) বুলি কোৱা হয়।

উল্লেখযোগ্য যে চুম' ৰেচলিঙত মহিলাসকলক অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ দিয়া নহয়। ইয়াত কেৱল জাপানীসকলেই যে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে তেনেও নহয়। বৰ্তমান সময়ৰ হাকুহ' (Hakuho) নামৰ অতি জনপ্ৰিয় য'কোয়ুনা গৰাকী এজন মংগোলীয়ান। ❖

অসম-মিজোৰাম সীমা বিবাদ

■ প্ৰণীতা দেৱী

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যসমূহৰ মাজৰ সীমা বিবাদ বিগত সময়ছোৱাত চৰ্চাৰ অন্যতম বিষয় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। অসমৰ সৈতে নাগালেণ্ড, অৰুণাচল প্ৰদেশ, মেঘালয় আদি ৰাজ্যৰ সীমা বিবাদ নতুন কথা নহয়। শেহতীয়াকৈ অসম আৰু মিজোৰামৰ মাজৰ সীমা বিবাদে হিংসাত্মক ৰূপ ধাৰণ কৰাৰ লগতে প্ৰাণহানিৰ ঘটনাও সংঘটিত হৈছে।

অসমৰ সীমা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ছখন ৰাজ্য আৰু পশ্চিমবংগৰ সৈতে লাগি আছে। ইয়াৰে অসম আৰু মিজোৰামৰ সীমাৰ দৈৰ্ঘ্য ১৬৪.৪ কিল'মিটাৰ। মিজোৰামৰ সীমাত অসমৰ কাছাৰ, কৰিমগঞ্জ আৰু হাইলাকান্দি জিলা আছে। আনহাতে অসমৰ সীমাত থকা মিজোৰামৰ জিলাকেইখন হৈছে আইজল, কলাছিব আৰু ম'মিট। যোৱা জুন-জুলাই মাহত অসমৰ হাইলাকান্দি আৰু মিজোৰামৰ কলাছিবৰ মাজৰ সীমাঞ্চলত সীমা বিবাদে হিংসাত্মক ৰূপ ধাৰণ কৰে। অসম-মিজোৰামৰ মাজৰ সীমা বিবাদ বহু পুৰণি যদিও সম্প্ৰতি সীমাঞ্চলত ঘটা হিংসাত্মক ঘটনাই আন্তঃৰাজ্যিক সম্পৰ্কত প্ৰভাৱ পেলাইছে।

পূৰ্বে মিজোৰাম অসমৰ এখন জিলা আছিল। এই জিলাখনক তেতিয়া লুচাই পাহাৰ (Lushai Hills) নামেৰে জনা গৈছিল। ১৯০৫ চনত বংগ বিভাজনৰ জৰিয়তে পূৰ্ববংগ আৰু অসম প্ৰদেশ গঠন কৰা হৈছিল। লুচাই পাহাৰ অসমৰ অন্তৰ্গত হোৱা হেতুকে সীমা সমস্যাই সেই সময়ত বিশেষ জটিলতাৰ সৃষ্টি কৰা নাছিল। কাছাৰ উপত্যকাৰ দাঁতিৰ মণিপুৰ, মিজোৰাম

আদি ৰাজ্যৰ সৈতে হাবি, বননি, পাহাৰেৰে একধৰণৰ প্ৰাকৃতিক সীমা আছে। এনে ধৰণৰ অঞ্চলত সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰাটো অতি জটিল। বংগ বিভাজন ৰদ হোৱাৰ পাছত আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত ১৯৪৭ চনত ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পাছতো অসম আৰু মিজোৰামৰ সীমাক লৈ জটিল সমস্যা উদ্ভৱ হোৱা নাছিল। কাৰণ তেতিয়া সমগ্ৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল এখনেই ৰাজ্য আছিল। কেৱল মণিপুৰ আৰু ত্ৰিপুৰা অসমৰ অন্তৰ্ভুক্ত নাছিল। ১৯৭২ চনত লুচাই পাহাৰ অৰ্থাৎ মিজোৰামক কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলৰ মৰ্যাদা দিয়া হয়। তেতিয়াই প্ৰথমবাৰৰ বাবে সীমা বিষয়ক আলোচনা অনুষ্ঠিত হয়। পাছত ১৯৮৭ চনত ৫৩ নং সংবিধান সংশোধনী আইন, ১৯৮৬ৰ আধাৰত মিজোৰামক পূৰ্ণাংগ ৰাজ্যৰ মৰ্যাদা দিয়া হয়। তেতিয়াৰ পৰাই অসম-মিজোৰামৰ সীমাৰ বিষয়টো গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিল।

অসম আৰু মিজোৰামে ব্ৰিটিছৰ সময়ৰ দুখন পৃথক পৃথক অধিসূচনাক (notification) সীমাৰ আধাৰ হিচাপে মানি লয়। ইয়েই দুয়োখন ৰাজ্যৰ সীমা বিবাদৰ মূল কাৰণ।

ব্ৰিটিছে ১৮৭৫ আৰু ১৯৩৩ চনৰ দুখন পৃথক পৃথক অধিসূচনাত অসম আৰু লুচাই পাহাৰৰ সীমাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছিল। ব্ৰিটিছ আৰু লুচাই পাহাৰৰ জনজাতীয় লোক অৰ্থাৎ মিজোৰামৰ মাজৰ সংঘাতে উভয় পক্ষকে সীমাৰ প্ৰয়োজনৰ বিষয়ে অনুভৱ কৰাইছিল। সেয়ে কাছাৰৰ উপায়ুক্ত (Deputy Commissioner) জন ৱেৰ এডগাৰে (John Ware Edgar) লুচাই (মিজো) মুৰব্বী চোৱাকাপুইলালাৰ

সাম্প্ৰতিকী

(Suakpuilala) সৈতে এখন সীমা চুক্তি কৰিছিল। ১৮৭৩ চনৰ বেংগল ইষ্টাৰ্ণ ফ্ৰণ্টিয়াৰ ৰেগুলেশ্বন (Bengal Eastern Frontier Regulation) আইনৰ আধাৰত ১৮৭৫ চনত লুচাই পাহাৰক অসমৰ বৰাক উপত্যকাৰ কাছাৰ সমতলৰ পৰা পৃথক সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি অধিসূচনা জাৰি কৰা হৈছিল। আনহাতে ১৯৩৩ চনত ব্ৰিটিছে সাংস্কৃতিক, ভাষিক আৰু জনজাতীয় ভিন্নতাৰ ভিত্তিত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত পৃথক জিলা গঠনৰ বাবে সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিছিল। ইয়াৰ জৰিয়তে লুচাই পাহাৰ, কাছাৰ আৰু পূৰ্বৰ দেশীয় ৰাজ্য মণিপুৰৰ সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। ১৯৩৩ চনত কৰা সীমা নিৰ্দ্ধাৰণত মিজো মুৰব্বীৰ সৈতে কোনো আলোচনা নকৰাৰ বাবে মিজোৰামে ইয়াক মানি ল'ব নোখোজে। মিজোৰামে ১৮৭৫ চনত নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা সীমা মানি ল'ব বিচাৰে। আনহাতে, অসমে ১৯৩৩ চনত নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা সীমাক উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যসমূহৰ মাজৰ সীমাৰ ভিত্তি হিচাপে মানি লয়। মিজোৰামৰ ৰাজনৈতিক দল, বেচৰকাৰী সংস্থা আৰু সীমা সম্পৰ্কীয় এখন যুটীয়া কৰ্ম সমিতিয়ে (join action committee) ২০১৮ চনত প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোডীক এখন স্মাৰক-পত্ৰ প্ৰদান

কৰে। এই স্মাৰক-পত্ৰত উল্লেখ কৰা মতে, মিজোৰাম কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে আলোচনা নকৰাকৈ ১৯৩৩ চনত নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা সীমাই অযুক্তিকৰভাৱে লুচাই অধিবাসী থকা অঞ্চল লুচাই পাহাৰৰ পৰা কৰ্তন কৰিছিল।

যোৱা ২৬ জুলাইত কাছাৰৰ লাটলাপুৰত অসম-মিজোৰাম সীমাত সংঘটিত হিংসাত্মক ঘটনাত অসমৰ ৬ জন আৰক্ষী বিষয়া জোৱানৰ মৃত্যু হোৱাৰ লগতে বহুকেইজন লোক আহত হয়। এই ঘটনাৰ পিছত দুয়োখন ৰাজ্যৰ মাজত সীমাক লৈ উত্তেজনাপূৰ্ণ পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হয়। অৱশ্যে পৰৱৰ্তী সময়ত এটা বিবৃতিত উভয় ৰাজ্যই আন্তঃৰাজ্যিক সীমাত শান্তি বৰ্তাই ৰখাৰ বাবে সন্মত হয়। ইতিমধ্যে বিবদমান অঞ্চলটোত শান্তি বৰ্তাই ৰখাৰ বাবে দুয়োখন ৰাজ্যই চুক্তিত স্বাক্ষৰ কৰিছে। ইয়াৰ লগতে কেন্দ্ৰীয় গৃহ মন্ত্ৰালয়ৰ সিদ্ধান্ত মৰ্মে বিবদমান অঞ্চলটোত নিৰপেক্ষ বাহিনীক নিয়োগ কৰা হৈছে। শতিকা পুৰণি বিবাদ এটা একেদিনাই মীমাংসা কৰাটো সম্ভৱ নহয় যদিও আলাপ-আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে তথা শান্তিপূৰ্ণভাৱে ইয়াৰ এটা স্থায়ী সমাধান সকলোৰে কাম্য। ❖

নিবন্ধ

ভাৰতত ৰেল সেৱাৰ আৰম্ভণি

■ নৱনীতা কলিতা

ভাৰত চৰকাৰৰ ৰেল মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত তথা ভাৰত চৰকাৰৰ মালিকধীন ভাৰতীয় ৰেল ১৪ লাখ কৰ্মচাৰীৰে বিশ্বৰ চতুৰ্থ বৃহৎ ব্যৱসায়িক নিয়োগকৰ্তা। ই ১ লাখ ১৫ হাজাৰ কিল'মিটাৰ ৰেলপথ আৰু ৭৫০০টা ষ্টেছনেৰে বিশ্বৰ অন্যতম বৃহৎ ৰেল জালিকা। ভাৰতীয় ৰেল প্ৰায় আঢ়ৈ লাখ মালগাড়ীৰ ডবা, প্ৰায় ৬০ হাজাৰ যাত্ৰীবাহী ডবা তথা ৯২১৩টা ইঞ্জিনৰ গৰাকী। আমাৰ দেশত প্ৰতিদিনে প্ৰায় ১০ হাজাৰখনৰো অধিক ৰেল চলাচল কৰে।

ভাৰতবৰ্ষৰ ৰেল পৰিবহণৰ ইতিহাসে আমাক প্ৰায় ১৬০ বছৰ আগলৈ লৈ যায়। লৰ্ড ডেলহাউছি

আছিল ভাৰতীয় ৰেলসেৱাৰ পিতৃ স্বৰূপ। ১৮৫৩ চনত ভাৰতত প্ৰথম ৰেলপথ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল বম্বে আৰু থানেৰ মাজত। ১৯২৯ চনলৈ দেশৰ বেছিভাগ জিলা সামৰি ৪১,০০০ মাইল ৰেলপথ বহুওৱা হৈছিল।

প্ৰশাসনিক আৰু অৰ্থনৈতিক কাৰণত ব্ৰিটিছে ভাৰতত ৰেলপথ নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে বহুদিন ধৰি গুণা-গঁথা কৰি আছিল। তদুপৰি বিশাল উপনিৱেশন নিয়ন্ত্ৰণত ৰখাৰ খাতিৰত দ্ৰুতগতিত সৈন্য সঞ্চালন কৰাও ব্ৰিটিছসকলৰ বাবে আৱশ্যকীয় হৈ পৰিছিল। স্বাভাৱিকতে তাৰ বাবে প্ৰয়োজন হৈছিল এক বিশাল ৰেলৰে নেটৱৰ্কৰ। এনে উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়েই ব্ৰিটিছ

নিবন্ধ

সংসদত গৃহীত হোৱা এখন আইনযোগে ১৮৪৯ চনৰ ১ আগষ্টত 'দি গ্ৰেট ইণ্ডিয়ান পেনিনচুলা ৰেলৱে' গঠন কৰা হৈছিল। ইয়াৰ মুখ্য কাৰ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছিল মুম্বাইৰ ব'ৰী বন্দৰত। ১৮৪৯ চনৰ ১৭ আগষ্টত পেনিনচুলা ৰেলৱেই ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ সৈতে ৫৬ কিল'মিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ এটা ৰেলপথ নিৰ্মাণ কৰে আৰু পৰিচালনা সম্পৰ্কীয় এখন চুক্তিত আবদ্ধ হয়। ১৬ এপ্ৰিল ১৮৫৩ তাৰিখটো ভাৰতীয় ৰেল পৰিবহণৰ ইতিহাসৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিন। এই দিনটোতে ভাৰতত মুম্বাইৰ ব'ৰী বন্দৰ ষ্টেছনৰ পৰা থানেলৈকে প্ৰথমখন যাত্ৰাবাহী ৰেলৰ যাত্ৰা আৰম্ভ হৈছিল। 'ফকলেণ্ড' নামৰ সৰু ভাপ ইঞ্জিন এটাই টানি নিয়া ১৪টা ডবাৰ ৰেলখনত সিদিনা কোনো সাধাৰণ যাত্ৰী নাছিল, আছিল ৪০০ জন বিশিষ্ট ব্যক্তি। ২১ জুলাই তোপধ্বনিৰে এই ঐতিহাসিক যাত্ৰাৰ শুভাৰম্ভ হৈছিল আবেলি ৩:৩৫ বজাত। ব'ৰী বন্দৰ ষ্টেছনক পৰৱৰ্তী কালত ভিক্ট'ৰিয়া টাৰ্মিনাছ আৰু বৰ্তমান ছত্ৰপতি শিৱাজী টাৰ্মিনাছ বুলি নামকৰণ কৰা হৈছে। পশ্চিম ইউৰোপৰ স্থাপত্যৰ আৰ্হিত নিৰ্মাণ কৰা এই ষ্টেছনটোৱে বিশ্ব ঐতিহ্যৰ তালিকাত স্থান পাইছে।

১৮৪৫-৪৬ চনত কলকাতাৰ পৰা দিল্লীলৈ ৰেলপথ বহুওৱাৰ বাবে জৰীপ কৰা হয়। ইয়াৰ তিনি বছৰ পাছতে ইষ্ট ইণ্ডিয়া ৰেলৱেই হাওৰাৰ পৰা পাণ্ডুৱালৈ ৰেলপথ নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অনুমোদন লাভ কৰে। ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ মুখ্য কাৰ্যালয় আছিল হাওৰাত। ১৯৫৭ চনৰ শেষৰ ফালে এই ৬১

কিল'মিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ পথছোৱাৰ কাম শেষ হয়। ১৮৫৪ চনৰ ২৮ জুনৰ দিনা পৰীক্ষামূলকভাৱে ৰেলৰ চলাচল কৰোৱা হয়। এই একে বছৰে ১৫ আগষ্টৰ পৰা নিয়মীয়াকৈ হাওৰা আৰু ছগলীৰ মাজত পুৰা-আবেলি যাত্ৰীবাহী ৰেলৰ সেৱা আৰম্ভ হয়।

মাদ্ৰাজ ৰেলৱে কোম্পানীয়ে বেয়াচাপান্দিৰ পৰা ৰালাজা ৰ'ড বা আৰকটলৈ ৬৩ কিল'মিটাৰ ৰেলপথ ১৮৫৬ চনৰ ১ জুলাইৰ দিনা মুকলি কৰে। ১৮৩৬ চনতে মাদ্ৰাজ প্ৰেছিডেঞ্চি ৩.৫ মাইল দৈৰ্ঘ্যৰ এটা ৰেলপথ বহুওৱা হৈছিল। এইটোৱে ভাৰতৰ সৰ্বপ্ৰথম ৰেলপথ। ৰেড হিলৰ পৰা ছেইণ্ট থমাচ মাউণ্টৰ শিলৰ খনিলৈকে মাত্ৰ শিল কঢ়িওৱাৰ উদ্দেশ্যে এই পথটো নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। ১৮৩২ চনতে সৰ্বপ্ৰথম মাদ্ৰাজ প্ৰেছিডেঞ্চিয়ে ৰেলপথ নিৰ্মাণৰ প্ৰস্তাৱ দাখিল কৰিছিল। ইয়াৰ পাছতহে বেংগল আৰু বোম্বে প্ৰেছিডেঞ্চিয়ে এনে প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছিল। এলাহাবাদৰ পৰা কানপুৰলৈকে ১১৯ মাইল দৈৰ্ঘ্যৰ ৰেলপথ ১৮৫৯ চনৰ ৩ মাৰ্চত মুকলি হৈছিল। ই আছিল উত্তৰ ভাৰতৰ প্ৰথমটো ৰেলপথ। ইয়াৰ পাছত ১৮৮৯ চনত বহুওৱা হৈছিল দিল্লী-আম্বালা-কালকা পথ।

১৮৭৪ চনৰ পৰা ১৯৭৯ চনৰ ভিতৰত নৰ্থ বেংগল ষ্টেট ৰেলৱেই বৰ্তমান বাংলাদেশৰ হাৰ্ডিঞ্জ ব্ৰিজৰ পৰা চিলাহাটী হৈ উত্তৰ-বংগৰ শিলিগুৰিলৈ ২৫০ কিল'মিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ ৰেলপথ নিৰ্মাণ কৰিছিল। ১৮৮২ চনত অসম ৰেলৱে এণ্ড ট্ৰেডিং কোম্পানীয়ে ডিব্ৰুগড়ৰ আমোলাপাট্টিৰ পৰা দিনজানলৈ নিৰ্মাণ কৰা ১৫ কিল'মিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ অসমৰ প্ৰথম এই ৰেলপথটো মূলতঃ চাহপাত আৰু কয়লা কঢ়িয়াবলৈ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। এই ৰেলপথটো ১৯৮২ চনত মাৰ্ঘেৰিটালৈ সম্প্ৰসাৰণ কৰা হৈছিল। এই কোম্পানীটোৱে 'ডিব্ৰু শদিয়া ৰেলৱে' নামেৰে অসমত প্ৰথম যাত্ৰীবাহী ৰেলৰ প্ৰচলন কৰিছিল।

স্বাধীনতাৰ পাছত ১৯৫১ চনত ভাৰতত চলি থকা সকলো ৰেল কোম্পানীক একগোট কৰি ৰাষ্ট্ৰীয়কৰণ কৰা হয় আৰু 'ভাৰতীয় ৰেল' নামেৰে নামকৰণ কৰা হয়। ❖

কুইজ

- ১। ভাৰতবৰ্ষৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ বেংকটো হ'ল 'ষ্টেট বেংক অৱ ইণ্ডিয়া'। এই বেংকৰ প্ৰথম অধ্যক্ষজনৰ নাম কি?
- ২। 'চিন্তানল', 'চিন্তাতৰংগ' নামৰ কবিতাপুথি দুখনৰ ৰচয়িতাজন 'আসাম হিতৈষী' কাকতৰ সহযোগী সম্পাদক আছিল। তেওঁক অসমীয়া সাহিত্যত কি বুলি জনা যায়?
- ৩। ক্ৰিষ্টফাৰ ককেৰেল (Christopher Cockerell) নামৰ ব্যক্তিজনক কি আৱিষ্কাৰৰ বাবে সদায় মনত ৰখা হ'ব?
- ৪। আগ্নেয়গিৰিটো ১০,২০৩ মিটাৰ ওখ। কিন্তু ই সাগৰৰ তলিত থকাৰ বাবে আমি ইয়াৰ ৪,২০৫ মিটাৰহে দেখা পাওঁ। এভাৰেষ্ট শৃংগতকৈ ওখ এই আগ্নেয়গিৰিটোৰ নাম কি?
- ৫। বানুৱাটো (Vannatu), টুভালু (Tuvalu), কিৰিবাটি (Kiribati) আৰু ছ'লমন (Solomon) দ্বীপ কোনখন মহাসাগৰত আছে?
- ৬। তেওঁ ১৯৭৩ চনত 'সেন্দূৰ' গল্প সংকলনৰ বাবে প্ৰকাশন পৰিষদ বঁটা আৰু ১৯৭৬ চনত 'শৃংখল'ৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰে। ১৯৯০ চনত তেওঁ অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা আৰু ২০০১ চনত ভাৰত চৰকাৰৰ পৰা 'পদ্মশ্ৰী' সন্মান লাভ কৰে। তেওঁ কোন?
- ৭। অবিভক্ত গোৱালপাৰা জিলাত প্ৰচলিত এই লোক-উৎসৱত আঘোণ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত চেমনীয়া-ডেকাসকলে মহোহোৰ দৰে দল বান্ধি নিশা ঘৰে ঘৰে গীত গাই ধান মাগি ফুৰে। এই অনুষ্ঠানটোক কি বোলে?
- ৮। মৰুভূমিত দেখা পোৱা কাঁচিজোন আকৃতিৰ বালিৰ অৱয়বক কি বোলে?
- ৯। পূৰ্ণগ্ৰাস সূৰ্য্যগ্ৰহণ হোৱাৰ সময়ত সূৰ্য্যটো সম্পূৰ্ণ অদৃশ্য হোৱাৰ খণ্ডক পূৰ্বে বা চন্দ্ৰৰ পিছৰ পৰা ওলোৱাৰ খণ্ডক পূৰ্বে চন্দ্ৰপৃষ্ঠৰ ওখোৰা-মোখোৰাৰ বাবে সূৰ্য্যৰ পোহৰবোৰ এধাৰ মণি মালাৰ দৰে দেখি। ইয়াক কি বোলে?
- ১০। হৰমন্দিৰ সাহিব নামৰ বিখ্যাত উপাসনাস্থলী থকা কোনখন চহৰৰ পূৰ্বৰ নাম ৰামদাসপুৰ?
- ১১। ভাৰতৰ ৰেলৰে ব্যৱস্থাটো ১৭টা মণ্ডলত ভাগ কৰা হৈছে। তাৰে কোন দুটা মণ্ডলৰ মুখ্য কাৰ্যালয় কলকাতাত অৱস্থিত?
- ১২। যাদুকটা, জিৰি, জাতিংগা, বগাপানী, সোণাই, লংগাই, শিংৰা আদি কোনখন নদীৰ উপনদী?
- ১৩। ১৯৭৬ চনৰ ১৬ মে'ত গঠন হোৱা কোনটো সংস্থাৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভানেত্ৰী আৰু সম্পাদিকাৰ নাম ক্ৰমে শুচিৱতা ৰায় চৌধুৰী আৰু প্ৰীতি বৰুৱা?
- ১৪। ডিনামাইটৰ আৱিষ্কাৰকজনৰ নামত প্ৰতি বছৰে ১০ ডিছেম্বৰত কোনটো বিখ্যাত বঁটা প্ৰদান কৰা হয়?
- ১৫। একক শাখাত অলিম্পিকত যিকোনো পদক পোৱা স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথমগৰাকী খেলুৱৈৰ নাম কি?
- ১৬। ইউনেস্ক'ৰ (UNESCO) সম্পূৰ্ণ ৰূপটো হৈছে—'ইউনাইটেড নেশ্যনছ ইডুকেশ্যনেল, ছাইণ্টিফিক এণ্ড কালচাৰেল অৰ্গেনাইজেশ্যন' (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)। এই সংস্থাৰ প্ৰথমজন সঞ্চালক প্ৰধান কোন?
- ১৭। ২০০ নিযুত বছৰ পূৰ্বে সৃষ্টি হোৱা মহাদেশ পেঞ্জিয়া (Pangaea), ট্ৰিয়াছিক (Triassic) যুগৰ শেষফাললৈ এখন হৈয়ে আছিল। তাৰ পাছত এই মহাদেশত সৃষ্টি হয় এখন ডাঙৰ উপ-সাগৰ। এই উপ-সাগৰৰ বুকুৰ পৰাই হিমালয় পৰ্বতৰ জন্ম। উপ-সাগৰখনৰ নামটো কি?
- ১৮। ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত জৱাহৰলাল নেহৰুৱে দেশৰ প্ৰধান মন্ত্ৰীৰূপে শপত গ্ৰহণ কৰিছিল। শপতবাক্য কোনে পাঠ কৰোৱাইছিল?
- ১৯। অসমীয়া নাৰীয়ে হাতৰ উপৰি ভৰিৰ আঙুলিতো আঙঠি পিন্ধিছিল বা এতিয়াও পিন্ধে। এই আঙঠিক কি বোলে?
- ২০। অসম সাহিত্য সভাৰ উদ্বোধনী গীতটোৰ প্ৰথম শাৰীটো সভাৰ প্ৰতীকটোত লিখা আছে। সেই শাৰীটো কি? ❖

■ সংগ্ৰহ : সীমান্ত কলিতা

কি, ক'ত, কিয় বিখ্যাত?

তৰমুজৰঙী বৰফ

■ জ্যোতিৰূপা দাস

শুকুলা বৰফাবৃত ঠাইবোৰ পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু। পৃথিৱীৰ বৰফাবৃত দুই মেৰুৰ বাহিৰেও আন কিছুমান অঞ্চলতো বৰফ পৰা দেখা যায়। ভাৰতৰ হিমাচল প্ৰদেশ, লাডাখৰ লগতে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ছিকিম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ টাৱাঙত বৰফ পৰে। কিন্তু শুকুলা বা বগা বৰফৰ বাহিৰেও পৃথিৱীৰ কিছুমান অঞ্চলত আন এবিধ বৰফ পৰে যাৰ বং তৰমুজৰ শাহখিনিৰ দৰে ৰঙা। সেয়েহে এনে বৰফক তৰমুজৰঙী বৰফ (Watermelon snow) বোলা হয়। ৱাটাৰমেল'ন স্ন' হ'ল এক বিশেষ প্ৰাকৃতিক পৰিঘটনা। পৃথিৱীৰ মেৰু অঞ্চল, ইউৰোপৰ আল্পছ পৰ্বতমালা আৰু কেলিফ'ৰ্নিয়াৰ ছিয়েৰা নাভাদা পৰ্বতমালাত গ্ৰীষ্মকালত সঘনাই ৱাটাৰমেল'ন স্ন' দেখা যায়।

পৰ্বতাৰোহী, অনুসন্ধানকাৰীসকলক সততে বিবুধিত পেলোৱা ৱাটাৰমেল'ন স্ন'ৰ বিষয়ে প্ৰাচীন গ্ৰীক দাৰ্শনিক এৰিষ্টটলৰ লিখনিতো উল্লেখ আছে। কিন্তু বিশ্ববাসীয়ে এইবিধ বৰফৰ বিষয়ে প্ৰথমে ভালদৰে গম পাইছিল কেপ্টেইন জন ৰছ (John Ross) নামৰ এজন স্কটলেণ্ডৰ নৌসেনা বিষয়াৰ সামুদ্ৰিক যাত্ৰাৰ পৰাহে। ১৮১৮ চনৰ মে' মাহত চাৰিখন জাহাজ ইংলেণ্ডৰ পৰা প্ৰশান্ত মহাসাগৰ আৰু আটলাণ্টিক মহাসাগৰৰ মাজৰ সামুদ্ৰিক পথৰ অনুসন্ধানত যাত্ৰা কৰিছিল। সেই যাত্ৰাতেই জন ৰছ গ্ৰীনলেণ্ডত বৰফৰ দলিচাত তেজৰ টোপালসদৃশ অবয়ব দেখিবলৈ পাইছিল। সেই ৰঙা

বৰফৰ নমুনা তেওঁলোকে ইংলেণ্ডলৈ লৈ আহিছিল। প্ৰতিকূল বতৰে জন ৰছৰ সমুদ্ৰ যাত্ৰা সফল হ'বলৈ নিদিলে যদিও তেওঁৰ আধৰুৱা অভিযানে বিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰখনত এক নতুন তথ্যৰ সন্ভেদ দিলে।

শতিকাজুৰি নিৰীক্ষণত থকা এই প্ৰাকৃতিক পৰিঘটনাটোৰ আঁৰৰ বহস্য সম্পৰ্কে বিভিন্নজনে বিভিন্ন মতামত আগবঢ়াইছে। পূৰ্বতে ধূমকেতুৰ পৰা পতিত হোৱা লোহাজাতীয় পদাৰ্থ বৰফৰ লগত মিহলি হোৱাৰ বাবে মেৰু অঞ্চলৰ বৰফৰ বং কেতিয়াবা তৰমুজৰ দৰে ৰঙচুৱা হয় বুলি ভবা হৈছিল। কিন্তু পিছলৈ এই তথ্য ভুল বুলি প্ৰমাণিত হয়। বিজ্ঞানীসকলে বিভিন্ন পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ অন্তত ৱাটাৰমেল'ন স্ন'ৰ প্ৰকৃত বহস্য ভেদ কৰিবলৈ সক্ষম হয়।

ক্লেমাইড'ম'নাছ নিভালিছ (Chlamydomonas nivalis) নামৰ এক বিশেষ ধৰণৰ শেলাইৰ কাৰণে পৃথিৱীৰ মেৰু অঞ্চলৰ লগতে আন কিছুমান ঠাণ্ডা ঠাইৰ বৰফৰ বং বহুৰৰ কোনোবাটো সময়ত ৰঙা হয়। প্ৰচণ্ড শীততো জীয়াই থকা এইবিধ শেলাইৰ বং সাধাৰণতে সেউজীয়া। কিন্তু সূৰ্য্যৰ অতিবেঙুনীয়া ৰশ্মিৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিলে ইয়াৰ বং ৰঙা হ'বলৈ ধৰে। এটা সময়ত সেই অঞ্চলৰ আটাইবোৰ বৰফ ই চাৰিওফালৰ পৰা আৱৰি ধৰে। ফলত বৰফাবৃত গোটেই অঞ্চলটোৱেই ৰঙা হৈ যায়।

অতিশয় আকৰ্ষণীয় ৱাটাৰমেল'ন স্ন'ৰ কিছুমান বিৰূপ প্ৰতিক্ৰিয়া আছে। শেহতীয়াকৈ ব্ৰিটেইন আৰু জাৰ্মানৰ এদল ভূ-জীৱবিজ্ঞানীয়ে প্ৰকাশ কৰা তথ্য অনুসৰি এইবিধ বৰফৰ ৰঙা ৰংটোৰ কাৰণে উত্তৰ মেৰুত বৰফ গলাৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পাইছে। কাৰণ ৰঙা ৰঙে বগা ৰঙৰ তুলনাত সূৰ্য্যৰ অধিক শক্তি শোষণ কৰাৰ লগতে পোহৰ ৰশ্মিৰ প্ৰতিফলনৰ হাৰো হ্রাস কৰে। দেখিবলৈ সুন্দৰ হ'লেও তৰমুজৰঙী বৰফে পৃথিৱীৰ জীৱকুললৈ অশনি সংকেত কঢ়িয়াই আনিছে। ❖

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

অসমৰ ফল-মূল

মধুৰি আম: ইংৰাজী নাম : Guava, বৈজ্ঞানিক নাম : *Psidium guajava* :

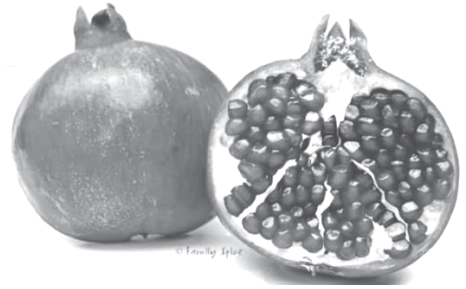

গ্ৰীষ্মকালীন ফল-মূলবিলাকৰ ভিতৰত এবিধ উত্তম ফল মধুৰি আম। ই কেঁচাতে সেউজীয়া যদিও পকিলে পাতল হালধীয়া বা গুলপীয়া হোৱা দেখা যায়। ভিতৰখন অসংখ্য গুটিৰে ভৰা। মধুৰি আম খাবলৈ মিঠা। মধুৰি আম সকলো ঠাইতে সহজভাৱে গজি ডাঙৰ হৈ কেইবামিটাৰ ওখ হোৱা বহুবৰ্ষজীৱী উদ্ভিদ। মধুৰি আমৰ

উপকাৰিতা অনেক। ইয়াত 'চি' ভিটামিন, খনিজ লৱণ, আইৰন, ফলিক এছিড ইত্যাদি পোৱা যায়। মধুৰি আম খালে কোষ্ঠকাঠিন্য দূৰ হয়। আঘাত পোৱা ঠাইত মধুৰি আমৰ পাত খুন্দি লেপ দিলে উপশম হয়। মুখৰ ভিতৰত ঘা হ'লে মধুৰি আমৰ পাত খুন্দি বস মুখত লৈ থাকিলে ঘা ভাল হয়। তদুপৰি ই হজমী শক্তি বঢ়ায় আৰু ওজনো হ্ৰাস কৰে। ❖

ডালিম : ইংৰাজী নাম : Pomegranate, বৈজ্ঞানিক নাম : *Punica granatum* :

ডালিম গছ সৰু সৰু কাঁইটযুক্ত আৰু ওখই প্ৰায় ৬ৰ পৰা ৭ ফুটমান হোৱা দেখা যায়। পাতবোৰ সৰু সৰু আৰু ফলৰ আকাৰ এটা সুমথিৰাৰ সমান, ডাঠ বাকলিযুক্ত আৱৰণৰ ভিতৰত সৰু সৰু মঙহাল গুটি থাকে, গুটিবোৰৰ সোৱাদ মিঠা। পৈণত অৱস্থাত গুটিবোৰৰ ৰং গুলপীয়া হৈ পৰে। ডালিমক যথেষ্ট ভিটামিনযুক্ত

ফল বুলি কোৱা হয়। ডালিমৰ ফল, ফলৰ বাকলি, পাত, গা-গছ বা শিপাৰ ছাল আদি সকলো অংশই আমাৰ দেহৰ ৰোগ উপশমকাৰী উৎকৃষ্ট মহৌষধ। ই হৈছে শক্তিবৰ্দ্ধক, স্মৃতিশক্তি তথা হিম'গ্ল'বিন বৃদ্ধিকাৰক, পিত্ত আৰু কফজনিত ৰোগনাশক। যকৃত, হৃদপিণ্ড, বৃক্ক আদিৰ সুৰক্ষাৰ বাবেও ডালিম এবিধ উত্তম ফল। শৰীৰৰ বগা দাগ, পোৰা ঘা, খজুৱতি, মূৰৰ বিষ, দাঁতেৰে তেজ ওলোৱা ইত্যাদি বিভিন্ন ৰোগৰ পৰা হাত সাৰিবৰ বাবে এইবিধ ফল বৰ উপকাৰী। ❖

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

অৰ্জুন বঁটা বিজয়ী প্ৰথম অসমীয়া

অৰ্জুন বঁটা বিজয়ী প্ৰথমগৰাকী অসমীয়া ক্ৰীড়াবিদ হ'ল ভোগেশ্বৰ বৰুৱা। তেওঁ ভাৰতবৰ্ষৰ এগৰাকী আগশাৰীৰ দৌৰবিদ তথা প্ৰশিক্ষক। ১৯৬৬ চনত বেংককত অনুষ্ঠিত এছিয়ান গেমছত তেওঁ ৮০০ মিটাৰ দৌৰত সোণৰ পদক অৰ্জন কৰি অসমলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিছিল। এছিয়ান গেমছত সোণৰ পদক অৰ্জন কৰা তেৱেঁই প্ৰথমগৰাকী অসমীয়া। পদক অৰ্জন কৰা বছৰতে তেওঁক অৰ্জুন বঁটাৰে সন্মানিত কৰা হয়। উল্লেখযোগ্য যে ক্ৰীড়াৰ ক্ষেত্ৰত দেখুওৱা পাৰদৰ্শিতাৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে এই বঁটা ১৯৬১ চনৰ পৰা প্ৰদান কৰি আহিছে। এই বঁটাত আছে মহাবীৰ অৰ্জুনৰ এটা ব্ৰঞ্জৰ মূৰ্তি আৰু ১৫ লাখ টকা। ভোগেশ্বৰ বৰুৱাৰ পাছত অসমৰ টেনিছ খেলুৱৈ মনালিছা বৰুৱা মেহতা, ধনুৰ্বিদ জয়ন্ত তালুকদাৰ, বক্সাৰ শিৱ থাপা আৰু

দৌৰবিদ হিমা দাসে অৰ্জুন বঁটা লাভ কৰিছে।

ভোগেশ্বৰ বৰুৱাৰ জন্ম হৈছিল ১৯৪০ চনৰ তিনি ছেপ্টেম্বৰত, শিৱসাগৰত। অসম চৰকাৰে তেওঁৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰি তেওঁৰ জন্মদিনটো অভিবৃতি ক্ৰীড়া দিৱস হিচাপে পালন কৰি আহিছে। ❖

তলৰ ছবি দুখনৰ ব্যক্তি তিনিজনক চিনাক্ত কৰা।

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য সম্ভাৰ

নীলা বাইদেউ ! এই নামটোৰ সৈতে তোমালোক আটায়ে নিশ্চয় পৰিচিত। তোমালোকৰ মনত আনন্দৰ খোৰাক যোগোৱা বহু পদ্য, ওমলা গীত আৰু কাহিনী নীলা বাইদেৱে লিখি থৈ গৈছে।

‘তিলপিঠা দীঘলীয়া
ঘিলাপিঠা গোল
বিহু হ’লে খাম দেই
বজাই এটা ঢোল’

এনেকুৱা ধুনীয়া ধুনীয়া বহুত পদ্য নীলা বাইদেৱে লিখা। *অসমীয়া ওমলা গীত*, *নতুন ওমলা গীত*, *শালিকী ৰটো টো*, *সুৱদি মাত*, *সুৰীয়া মাত* আদি নামেৰে শিশু উপযোগী বহুতো পদ্য আৰু কবিতাৰ পুথি তেওঁ ৰচনা কৰি থৈ গৈছিল। *অসমীয়া ওমলা গীত* নামৰ পুথিখনত ৫০টা পদ্য আছে। একেদৰে *নতুন ওমলা গীত* নামৰ পুথিখনতো খেলা-ধূলা, পিন্ধা-উৰা, খোৱা-বোৱা আদি বিভিন্ন প্ৰসংগ সামৰি শিশুসকলৰ কাৰ্যকলাপবোৰক পদ্যৰ ৰূপ দিয়া হৈছে। কিতাপখনত থকা এটা ধুনীয়া পদ্য এনেকুৱা—

বৰ কাঁহীত
সান্দহ আঁঠে
পাণধোৱাত পিঠা।
বাঢ়িত আছে

থমা দৈ
ধুলে নেৰায় এঠা।

সুৱদি মাত নামৰ কিতাপখনত চুটি চুটি পদ্যৰ মাজেৰে স্বৰবৰ্ণ আৰু ব্যঞ্জনবৰ্ণৰ সৈতে শিশুসকলক চিনাকি কৰাই দিয়া হৈছে। আটাইবোৰ পদ্যই মনপৰশা। তেনে এটা পদ্য হ’ল—

অটো উঠিল অমিতা গছত
পকা অমিতা খোৱাৰ লোভত
আই বোলে মই আমহে খাম
এনে মিঠা আম ক’তনো পাম !

এই পদ্যসমূহ প্ৰধানকৈ শিশুহঁতৰ উপযোগীকৈ ৰচনা কৰা হ’লেও বয়সত ডাঙৰ সকলে পঢ়িও আমোদ পায়। নীলা বাইদেৱে ৰচনা কৰা এই আটাইবোৰ পদ্যপুথি একে থূপতে পোৱা যায় নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য সম্ভাৰত। নীলা বাইদেউৰ প্ৰকৃত নাম নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ অসমৰ বিশিষ্ট কবি, গীতিকাৰ তথা লোক-সংস্কৃতিৰো গৱেষিকা। তেওঁ শিশুসকলৰ বাবে লিখা পদ্য তথা আন আন কাহিনীবোৰ নীলা বাইদেউ ছদ্মনামত ৰচনা কৰিছিল। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য সম্ভাৰত তেওঁ ৰচনা কৰা আন সাধুকথা, নাটিকা আদিও আছে। এইবোৰ পঢ়িও তোমালোকে ভাল পাবা। *নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য সম্ভাৰ* গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ কৰিছে অসম শিশু সাহিত্য ন্যাসে। ❖

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

বজ্ৰপাতৰ ধোঁৱা : ভিক্ট'ৰিয়া জলপ্ৰপাত

জলপ্ৰপাত দেখিছানে? পাহাৰ-পৰ্বতৰ পৰা থিয় গৰাইদি বাগৰি অহা পানীৰ ধাৰ ছবিততো দেখিছাই? এইবোৰেই জলপ্ৰপাত। পৃথিৱীৰ ডাঙৰ জলপ্ৰপাতবোৰ ভিতৰত এটা হ'ল—দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ ভিক্ট'ৰিয়া জলপ্ৰপাত। দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ জাম্বিয়া আৰু জিম্বাবুৱেৰ সীমাইদি বাগৰি যোৱা জাম্বেজি নদীতে সৃষ্টি হৈছে এই জলপ্ৰপাতৰ। এই জলপ্ৰপাত উত্তৰ আমেৰিকাত থকা আন এক ভয়ংকৰ অথচ সুন্দৰ জলপ্ৰপাত নায়েগ্ৰাতকৈ দুগুণ ওখ। ভিক্ট'ৰিয়া জলপ্ৰপাতৰ ওচৰে-পাঁজৰে শুনিবলৈ

পোৱা অহৰহ পানীৰ গৰ্জনে পৰিবেশ যিদৰে ধুনীয়া কৰি তোলে সেইদৰে সাহসীজনৰো বুকু কঁপাই তোলে। অঞ্চলটোৰ চৌপাশ ঘন কুঁৱলীয়ে অন্ধকাৰাচ্ছন্ন কৰি ৰাখে অনবৰতে। সেয়েহে 'কালোলো লজি' নামৰ জনগোষ্ঠীটোৰ মানুহখিনিয়ে ইয়াক *মৌচি আ টুনিয়া* বুলি কয়। যাৰ অৰ্থ বজ্ৰপাতৰ ধোঁৱা। ব্ৰিটিছ আৱিষ্কাৰক ডেভিড লিভিংষ্টনে প্ৰথমবাৰ এই অপৰূপ জলপ্ৰপাতটো দেখি ৰাণী ভিক্ট'ৰিয়াৰ সৌন্দৰ্য্যৰ লগত তুলনা কৰি নাম দিলে কুইন ভিক্ট'ৰিয়া জলপ্ৰপাত। জাম্বিয়া নদীখনৰ এই জলপ্ৰপাতৰ ওপৰত এখন দীঘল দলং স্থাপন কৰি দুই দেশক সংযোগ কৰা হৈছে। ১৯০৫ চনত এই দলং মুকলি কৰা হয় আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত এই গোটেই অঞ্চলটো পৰ্য্যটকৰ স্থানলৈ পৰিণত হয়। ❖

সমাৰ্থক শব্দ

সূৰ্য্য—বেলি, দিবাৰ, ভাস্কৰ, ৰবি, অৰুণ

পদুম—উৎপল, কমল, পদ্ম, শতদল

নদী—নৈ, তটিনী, তৰংগিনী, প্ৰবাহিনী

জুই—অনল, অগ্নি, বহি, হতাশন

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

অসমীয়া ফকৰা-যোজনা

লোকলৈ বুলি ছল পুতি নিজে মৰে ফুটি

ছলে বিন্ধে। আপোন-পৰ একো বাছ-বিচাৰ নকৰাকৈ ছলে বিন্ধে। আনৰ ভাল দেখিব নোৱৰা ঈৰ্ষাপৰায়ণ লোকে আনক বিন্ধক বুলিয়েই অহা-যোৱা কৰা বাটত অথবা আন ঠাইত ছল পুতি থয়। কিন্তু কেতিয়াবা নিজেও ছল পুতি থোৱা কথাটো পাহৰি সেই বাটেদি গ'লে নিজে পুতি থোৱা ছলৰ খোঁচত আঘাত পাবলগীয়া হয়। অৰ্থাৎ আনক আঘাত দিবলৈ চিন্তা কৰোঁতে নিজে আঘাত পাবলগীয়া হয়। সেয়েহে আনৰ অপকাৰ কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিব নালাগে।

প্ৰায়োগিক বাক্য : আনৰ অহিত চিন্তা কৰিলে নিজৰহে বিপদ; কথাতে কয় নহয় আনলৈ বুলি ছল পুতি নিজে মৰে ফুটি। ❖

হস্তীৰো পিছলে পাৰ, সজ্জনৰো বুৰে নাও

হাতী শক্তিশালী জীৱ। হাতীৰ ভৰিও বৰ শকত। সেইবাবে হাতীয়ে সাধাৰণতে পিছল নাখায়। কিন্তু কেতিয়াবা খোজ কাটোতে হোৱা বিজুতিৰ বাবে হাতীও পিছলি পৰে। ঠিক সেইদৰে সজ্জন অৰ্থাৎ সৎ পথত থকা মানুহবোৰে আনৰ হিত হোৱাটো কামনা কৰে। তেওঁলোকে নাৱেৰে যাত্ৰা কৰিলেও সাৱধানে কৰে। গতিকে তেওঁলোকৰ নাও বুৰিব নোৱাৰে বুলিয়েই মানুহৰ বিশ্বাস। কিন্তু কেতিয়াবা দুৰ্ভাগ্যই লগ ল'লে অতি সাৱধান হোৱাৰ পাছতো সজ্জন লোকৰো নাও বুৰি যায়। এই যোজনাটোৰ দ্বাৰা ইয়াকে বুজাইছে যে সকলো প্ৰাণীয়েই ভাগ্যৰ অধীন। গতিকে বিপদ সকলোৰে জীৱনলৈ আহিব পাৰে।

প্ৰায়োগিক বাক্য : যি ভুল হ'ল হ'ল আৰু, ভাবি নাথাকিব—হস্তীৰো পিছলে পাৰ, সজ্জনৰো বুৰে নাও। ❖

চতুৰ্থৰ পৰা ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে বিশেষ পৃষ্ঠা

আন সকলো শ্ৰেণীৰ বাবেও প্ৰযোজ্য

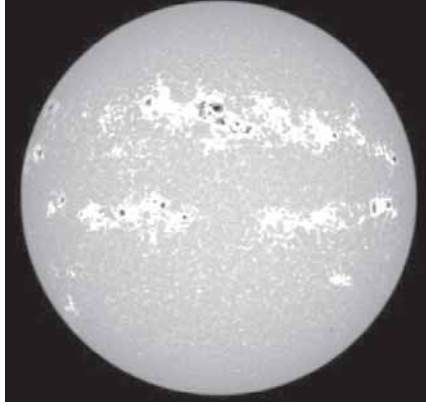
শব্দ শিকোঁ (এদিনত এটাকৈ, এমাহৰ বাবে ৩০টা শব্দ)

উদ্ভিদ ক্ষেত্ৰ আৰু ঘাঁহজাতীয় উদ্ভিদৰ লগত জড়িত শব্দ			
অসমীয়া	ইংৰাজী	অসমীয়া	ইংৰাজী
অৰণ্য	— forest, jungle	সৰিয়হ তলী	— mastard field
ইকৰাণি	— reed field	শাকনি বাৰী	— kitchen garden
উদ্যান	— park, garden		
উপবন	— grove	মাহনি	— bean field
কাঠনি	— timber forest	বাঁহনি, বেতনি	— canebrake
কুঞ্জবন	— bower	বাঁহ	— bamboo
কুঁহিয়াৰাণি	— sugarcane field	ইকৰা	— walling reed
গেজেপনি	— thicket	উলু	— thatching grass
ঘাঁহনি	— grass-land	কঁহুৱা	— cotton grass
চৰণীয়া পথাৰ	— pasture, meadow	কুশ	— poa grass
চাহ বাগিচা	— tea garden	কুঁহিলা	— Indian cork
জলাহ	— wetland	খাগৰি	— elephant grass
টেঁকীয়াতলী	— fern land	বিৰিণা	— inferior thatch grass
তৃণাংগন	— lawn		
ধাননী পথাৰ	— paddy field	তৰা	— wild cardamon
পিতনি	— marsh	দুবৰি	— bent grass ❖

সৌৰ কলংক

■ নাজৰিণ ইয়াছমিন

মানুহৰ মন খুবেই কৌতূহলী। এই কৌতূহলৰ বাবেই বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাই আজিৰ এই ৰূপ পাইছেহি। জীৱনত এবাৰৰ বাবে হ'লেও আমাৰ চকুৰ সন্মুখতে থকা বিশাল আকাশখনে আমাক কৌতূহলী কৰি তুলিছে। ঠিক তেনেদৰেই সৰুৰে পৰাই

চকুৰ সন্মুখতে ঘটি থকা ঘটনাবোৰতকৈ জোন-বেলিৰ জগতখনে আমাক বেছি আকৰ্ষণ কৰি আহিছে। দিনৰ আকাশত সূৰ্য্য, আকৌ ৰাতিৰ আকাশত জোনটিৰ সৈতে তৰাৰ লুকা-ভাকু। দিনতো তৰাবোৰ নিজৰ ঠাইতেই থাকে, মাত্ৰ সেই তৰাবোৰ আমাৰ সূৰ্য্যতকৈ বহুত বেছি দূৰৈত থাকে বাবে অতি কম পোহৰ পৃথিৱীত আহি পৰেহি আৰু সূৰ্য্যৰ উজ্জ্বল পোহৰে দিনত সিহঁতক ঢাকি পেলায়। সেই তৰা বা নক্ষত্ৰবোৰৰ দৰেই আমাৰ সূৰ্য্যটোও এটা বিশাল নক্ষত্ৰ। সূৰ্য্যটো ইমানেই বিশাল যে, ই নিজৰ বুকুত গোটে গোটে ১০ লাখখনমান পৃথিৱী সুমুৱাই ল'ব পাৰিব (ইয়াৰ ব্যাস ১৩,৯২,০০০ কিল'মিটাৰ, পৃথিৱীৰ ব্যাসৰ ১০৯ গুণ)। পৃথিৱীৰ শক্তিৰ আধাৰ সূৰ্য্যটোৰ কেন্দ্ৰভাগৰ উত্তাপ প্ৰায় ১৫ নিযুত ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছ আৰু আমি দেখিবলৈ পোৱা পৃষ্ঠভাগৰ উত্তাপ প্ৰায় ৬০০০ ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছ। যিটো সূৰ্য্যৰ ফালে আমি খালী চকুৰে এপলকো চাব নোৱাৰোঁ, তেনেক্ষেত্ৰত সূৰ্য্যৰ বিষয়ে ইমানবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হ'ল কেনেকৈ? চন্দ্ৰপৃষ্ঠৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ বাবে মানুহ নিজেই তালৈ যোৱাৰ দৰে সূৰ্য্যপৃষ্ঠলৈ যোৱাটো সম্ভৱপৰ নহয়। সময়ে সময়ে

বিভিন্ন মহাকাশ কেন্দ্ৰসমূহে কৃত্ৰিম উপগ্ৰহ পঠিয়াই তাৰ সহায়ত সূৰ্য্য সম্পৰ্কে তথ্য সংগ্ৰহ কৰি আহিছে। এই ক্ষেত্ৰত নাছাই (National Aeronautics and Space Administration, NASA) ১৯৯৫ চনত পঠোৱা এছ অ' এইচ অ' (Solar and Heliospheric Observatory, SOHO) আৰু ২০১০ত পঠোৱা এছ ডি অ' (Solar Dynamic

Observatory, SDO) নামৰ কৃত্ৰিম উপগ্ৰহ দুটা উল্লেখযোগ্য।

আজিৰ পৰা ছশ বছৰৰ পূৰ্বে (১৬১০ চনত) ইংলেণ্ডৰ কৌতূহলী গৱেষক ছাৰ থমাছ হেৰিঅ'তে নিজৰ দূৰবীক্ষণ যন্ত্ৰৰ সহায়ত সূৰ্য্য পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি থকা সময়ত এক আচৰিত ঘটনা প্ৰত্যক্ষ কৰে। তেওঁ সূৰ্য্যৰ বুকুত কিছুমান ক'লা দাগ দেখিবলৈ পায়। পৰৱৰ্তী সময়ত সেই দাগসমূহৰ ওপৰত বহুতো পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ অন্তত বহু গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু সূৰ্য্যত দেখা এই ক'লা দাগবোৰৰ নাম দিয়া হয় 'সৌৰ কলংক'।

সূৰ্য্যত প্ৰায় ৯০% হাইড্ৰ'জেন, ৮% হিলিয়াম আৰু ২% শতাংশ আন কিছুমান গধুৰ মৌল আছে। সূৰ্য্যটোৰ ভৰ ইমানেই বেছি যে সমগ্ৰ সৌৰজগতৰ মুঠ ভৰৰ ৯৯.৮ শতাংশ ভৰ কেৱল সূৰ্য্যৰেই (১.৯৮৯ × ১০^{৩০} কিগ্ৰা.)। সূৰ্য্যৰ অতি শক্তিশালী আকৰ্ষণী বলৰ (মহাকৰ্ষণ বল) বাবে ই তাৰ গাত থকা হাইড্ৰ'জেন কণাসমূহ কেন্দ্ৰৰ ফালে আকৰ্ষণ কৰি থাকে আৰু অতিমাত্ৰা চাপৰ কাৰণে সেই কণাসমূহ সংকুচিত অৱস্থাত থাকে। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিবলগীয়া যে,

বিজ্ঞান-বাৰ্তা

সূৰ্য্যৰ মহাকৰ্ষণ বলৰ মান পৃথিৱীৰ আকৰ্ষণী বলৰ তুলনাত প্ৰায় ২৮ গুণ বেছি আৰু সূৰ্য্যপৃষ্ঠৰ চাপ, পৃথিৱীৰ বায়ুমণ্ডলীয় চাপতকৈ ১০ কোটি গুণ বেছি। গতিকে, শক্তিশালী আকৰ্ষণী বল, প্ৰচণ্ড চাপ আৰু কণাসমূহৰ সংকোচনৰ ফলত উৎপন্ন হোৱা তাপৰ সামূহিক ক্ৰিয়াৰ বাবে সূৰ্য্যৰ কেন্দ্ৰত হাইড্ৰ'জেন পৰমাণুসমূহ নিজৰ মাজতেই লগ হৈ হিলিয়াম পৰমাণুলৈ ৰূপান্তৰিত হয়। এই প্ৰক্ৰিয়াটোক 'নিউক্লীয় সংযোজন বিক্ৰিয়া' বুলি কোৱা হয়। এই বিক্ৰিয়াটোৱে প্ৰচুৰ তাপ আৰু পোহৰ শক্তি উৎপন্ন কৰে, যাৰ বাবে সূৰ্য্যৰ উত্তাপ ইমান বেছি আৰু কোটি কোটি মাইল দূৰত থকা সত্ত্বেও আমি তাক ইমান উজ্জ্বল দেখোঁ। সূৰ্য্যৰ নিজা এক শক্তিশালী চুম্বকক্ষেত্ৰও আছে। ই ইমানেই শক্তিশালী যে কোটি কোটি মাইল দূৰত থকা পদাৰ্থকো প্ৰভাৱিত কৰিব পাৰে। কিন্তু সৌৰপৃষ্ঠৰ কোনো কোনো ঠাইত এই চুম্বকক্ষেত্ৰৰ প্ৰভাৱ আন অংশৰ তুলনাত বহু বেছি হয়। এই চুম্বকীয় প্ৰভাৱে সেই অংশলৈ গৈছীয় পদাৰ্থৰ প্ৰবাহত বাধা প্ৰদান কৰে। ফলত সেই নিৰ্দিষ্ট ঠাইডোখৰৰ উষ্ণতা আন অংশৰ তুলনাত কম হয় (৬০০০ ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছতকৈ কম)। আমি জানো যে, পদাৰ্থ এটা যিমানেই বেছি গৰম হয়, সিমানেই বেছি উজ্জ্বল হয়। গতিকে সূৰ্য্যপৃষ্ঠৰ সেই কম উষ্ণতাৰ ঠাইসমূহ আন অংশৰ তুলনাত কম উজ্জ্বল হয়। তুলনামূলকভাৱে কম উজ্জ্বল সেই ঠাইবোৰেই হ'ল 'সৌৰ কলংক'। চুম্বকক্ষেত্ৰৰ প্ৰভাৱত সৃষ্টি হোৱা বাবে সৌৰ কলংকবোৰ সদায় যুৰীয়াভাৱে দৃশ্যমান হয়। একো একোটা 'সৌৰ কলংক'ৰ উষ্ণতা ২৭০০ ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছৰ পৰা ৪২০০ ডিগ্ৰি ছেলছিয়াছ হ'ব পাৰে আৰু ইহঁতৰ আয়ুসকাল এদিনৰ পৰা এশদিন পৰ্য্যন্ত হ'ব পাৰে। অৰ্থাৎ ই এটা অস্থায়ী মহাজাগতিক পৰিঘটনা। মজাৰ কথা এয়ে যে, আমি যদিও ইয়াক ক'লা বা অনুজ্জ্বল বুলি কৈ আহিছোঁ, ই সূৰ্য্যৰ আন অংশৰ তুলনাতহে অনুজ্জ্বল। কিন্তু তেনে একোটা 'সৌৰ কলংক' যদি পৃথক কৰি আনি ৰাতিৰ

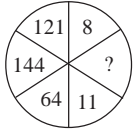
আকাশখনত বহুৱাব পাৰিলোঁহেঁতেন, তেন্তে ই পূৰ্ণিমাৰ জোনতকৈও হাজাৰ হাজাৰ গুণ বেছি উজ্জ্বল হ'লহেঁতেন। একোটা 'সৌৰ কলংক' ১০০ কিল'মিটাৰ পৰা ৬০ হাজাৰ কিল'মিটাৰ পৰ্য্যন্ত ব্যাসৰ হ'ব পাৰে। নাছাৰ পৰা পোৱা তথ্য অনুসৰি বৰ্তমানলৈকে আটাইতকৈ ডাঙৰ 'সৌৰ কলংক'টো দেখা গৈছিল ১৯৪৭ চনত আৰু ই ইমানেই বিশাল আছিল যে তাৰ বুকুত ১০ খন পৃথিৱী অনায়াসে সোমাই গ'লহেঁতেন (ব্যাস আছিল প্ৰায় ১,৪০,০০০ কিল'মিটাৰ)। 'সৌৰ কলংক' আৰু তাৰ কাষৰীয়া চুম্বকক্ষেত্ৰৰ অঞ্চলসমূহক একেলগে 'কাৰ্য্যকৰী অঞ্চল' (Active Region) বোলা হয়। ইয়াৰ পৰা সময়ে সময়ে জুইৰ পিণ্ডৰ দৰে 'সৌৰ শিখা' নিৰ্গত হৈ থাকে। এই শিখাসমূহত কিছুমান অতি শক্তিশালী আহিত কণা (ইলেক্ট্ৰন আৰু প্ৰ'টন), হিলিয়াম আৰু আন কিছুমান গধুৰ মৌল থাকে। এই পদাৰ্থসমূহ আহি পৃথিৱীৰ বায়ুমণ্ডলত প্ৰৱেশ কৰিলে আমাৰ জলবায়ুৰ ওপৰতো প্ৰভাৱ পৰে। 'সৌৰ শিখা'ৰ অনিষ্টকাৰী বিকিৰণে জীৱদেহৰ অনিষ্ট কৰাৰ লগতে তথ্য প্ৰযুক্তিৰ সংবেদনশীল যন্ত্ৰসমূহৰ ওপৰতো প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে। তৎসত্ত্বেও তাক আমি নোহোৱা কৰিব নোৱাৰোঁ। কিয়নো আন আন প্ৰাকৃতিক পৰিঘটনাসমূহৰ দৰেই 'সৌৰ শিখা' এটা প্ৰাকৃতিক পৰিঘটনা। কিন্তু আমি যদি কেনেবাকৈ তাৰ আগজাননী পাব পাৰোঁ, তেন্তে তাৰ পৰা হ'ব পৰা ক্ষয়-ক্ষতিৰ পৰিমাণ বহুগুণে হ্ৰাস কৰিব পাৰোঁ। সূৰ্য্য অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষও পিছপৰি থকা নাই। পৃথিৱীপৃষ্ঠৰ পৰাই বিভিন্ন পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা চলাই থকাৰ লগতে এই বছৰৰ শেষাৰ্দ্ধত (ডিছেম্বৰ ২০২১) 'Aditya L-1' নামেৰে এখন যান পঠোৱাৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে। ইয়াৰ সহায়ত অনাগত দিনত সূৰ্য্য সম্পৰ্কীয় আন আন নতুন তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ লগতে সূৰ্য্য সম্বন্ধিত পৰিঘটনাসমূহৰ আগজাননী সংগ্ৰহ কৰি মানৱ জাতিৰ বিকাশৰ স্বার্থত নিশ্চয়কৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যাব। ❖

মানসিক সামৰ্থ্য বিকাশ

■ **ৰবীন্দ্ৰ বৰ্মন**

1. '৭' চিনৰ ঠাইত কি বহিব?
4 : 24 :: 5 : ?
a) 36   b) 32   c) 30   d) 39
2. '৭' চিনৰ ঠাইত কি বহিব?
134 : ACD :: 567 : ?
a) DEF   b) HIJ   c) FGH   d) EFG
3. এটা সংকেতত যদি FATHER শব্দটোক FBTIES বুলি লিখা হয়, তেন্তে সেই সংকেতত SISTER শব্দটোক কি বুলি লিখা হ'ব?
a) SJSUES   b) SKSVET   c) SHSSEQ   d) TJTUFS
4. তলৰ চিনটোৰ '৭' চিনৰ ঠাইত কি সংখ্যা বহিব?

a) 12   b) 14   c) 8   d) 9
5. তলৰ অনুক্রমটোৰ '৭' চিনৰ ঠাইত কি সংখ্যা হ'ব?
4, 7, 14, 24, 41, ?
a) 71   b) 68   c) 72   d) 51
6. '৭' চিনৰ ঠাইত কি বহিব?
2, 3, 10, 15, ?
a) 25   b) 26   c) 24   d) 30
7. '৭' চিনৰ ঠাইত কি বহিব?
DF, GJ, KM, NQ, RT, ?
a) UW   b) YZ   c) XZ   d) UX
8. 1996 চনৰ গণৰাজ্য দিৱস শুক্ৰবাৰে পালন কৰা হৈছিল। 2000 চনৰ গণৰাজ্য দিৱসৰ দিনা কি বাৰ পৰিছিল?
a) বুধ   b) মঙল   c) বৃহস্পতি   d) শনি

উত্তৰসমূহ :

1. c   2. d   3. a   4. a   5. b   6. b   7. d   8. a

তোমালোকে জানানে?

দুখন চুটি নদীৰ কথা

■ অপৰ্ণা দেৱী

ৰো নদী

আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ মোন্টানাৰ ৰো নৈখন মাত্ৰ ৬১ মিটাৰ দীঘল অৰ্থাৎ ২০১ ফুট দীঘল আৰু ৬ৰ পৰা ৮ ফুট গভীৰ। মিচৌৰী নদীৰ সমান্তৰালকৈ বৈ অহা ৰো নদীখনৰ দৈৰ্ঘ্য আৰু গভীৰতাই ইয়াক বিশ্বৰ আটাইতকৈ চুটি নদী হিচাপে তালিকাভুক্ত কৰিছে। প্ৰত্যেক বছৰে দেশী-বিদেশী বহু পৰ্যটকে ৰো নদী চাবলৈ আহে। ৰো নদীৰ নৈসৰ্গিক আবেদনে পৰ্যটকসকলক হাত বাউল

সাধাৰণ ভাষাত, পৰ্বত-পাহাৰৰ ওপৰত বৰষুণৰ পানী পৰি, সেই পানী নামি আহি সৃষ্টি কৰা জলধাৰাকেই নদী বোলে। অৰ্থাৎ বৰষুণৰ পানী পৃথিৱীপৃষ্ঠত পৰি ভূপৃষ্ঠৰ ঢাল অনুসৰি নামি অহা জলভাগকে নদী বুলি কোৱা হয়। কেতিয়াবা আকৌ ভূগৰ্ভৰ ভিতৰত জমা হৈ থকা জলভাগো কোনো সুৰুঙাইদি ওলাই আহি বৈ আহিব পাৰে, তেনে জলধাৰাকো নদী বোলে।

সমগ্ৰ বিশ্বত সৰু-বৰ বিভিন্ন নদী আছে। বিশ্বৰ মানৱ সভ্যতা গঢ়ি উঠাৰ ক্ষেত্ৰত নদীয়ে সহায় কৰা বুলি কোৱা হয়। সেইবাবেই চাগৈ মানুহ আৰু নদীৰ এক নিবিড় সম্পৰ্ক আছে।

তোমালোকে পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ দীঘল নদী আমাজনৰ নাম নিশ্চয় শুনিছা। পিছে পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ চুটি নদীখনৰ প্ৰথম অৱস্থাত কোনো নামেই নাছিল। ১৯৮৭ চনত বিশ্বৰ চুটি নদী হিচাপে স্বীকৃত হোৱা নদীখন পৰৱৰ্তী সময়ত ৰো নদী (Roe River) নামে খ্যাত হৈছিল। আমেৰিকাৰ এদল ছাত্ৰই ভৌগোলিক নাম নিৰ্দ্ধাৰক ব'ৰ্ডলৈ কৰা এক আবেদন মৰ্মে নামবিহীন সেই নদীখনে 'ৰো নদী' নামটো আনুষ্ঠানিকভাৱে লাভ কৰিছিল।

দি মাতে।

আমাৰ দেশ ভাৰতৰ আটাইতকৈ চুটি নদীখন ৪৫ কিল'মিটাৰ দীঘল। ৰাজস্থানত অৱস্থিত আমাৰ দেশৰ এই নদীখনৰ নাম হ'ল অৰভাৰী (Arvari)। এই নদীখনৰ উৎপত্তিস্থল হৈছে আৰাৱলী পৰ্বতমালা। আৰভাৰী নদীখন ৰাজস্থানৰ আলোৱাৰ জিলাৰ মাজেৰে বৈ গৈছে। এই নদীখনে 'চেষ্টাল সাগৰ' বান্ধৰ নামনিত চৰচা নদীত পৰিছেগৈ। তাৰ পৰা ই চনৱান নদী নাম লৈ বৈ গৈছে। অৰভাৰী নদীখনেই আলোৱাৰ জিলাখনৰ কৃষিকৰ্মকে আদি কৰি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত পানীৰ প্ৰধান উৎস। ❖

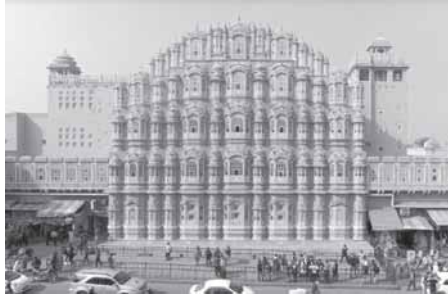
অৰভাৰী নদী

Did You Know ?

Technology used in Hawa Mahal

■ Dimple Talukdar

Rajasthan's palaces and forts are large in number. Hawa Mahal is one of them. Hawa Mahal was built by Rajput king Sawai Pratap Singha in 1799. The palace is constructed with red and pink sandstones. The artistic carvings and the structure of Hawa Mahal stands in the middle of Jaipur in its elegance. Lal Chand Ustad was the architect of this unique structure. Hawa Mahal is built in the shape of a crown, it looks like Lord Krishna's Crown. Hawa Mahal means the 'Palace of Winds' or the 'Wind Palace'. It has 953 small windows (Jharokas). They were built

to keep the wind blowing inside the palace. It was constructed as a separate complex for the royal ladies. The idea was that, royal women could watch the daily life of the

city through the windows without being visible to the public. The facade of the building is structured like a bee hive. Moreover, Hawa Mahal doesn't have a direct entrance; one has to enter from the side of City Palace. It has 5 floors and there are no stairs to climb, instead there are only ramps to reach the next floors. ❖

What is the Channel Tunnel

The Channel Tunnel is a tunnel, 50 kms (31 miles) long below the English Channel at the strait of Dover. This rail tunnel connects Folkestone Kent in the United Kingdom to Coquelles, Pas-de-Calais in France. The tunnel is one of the greatest civil engineering projects of the 20th century. It has an ultimate design capacity of 600 trains per day each way. There are three different tunnels in the Channel Tunnel. Two are single track running tunnels and one is service tunnel. It takes

approximately 35 minutes to travel the length of the Channel Tunnel. The first proposal for this tunnel was put forward by a French mining engineer Albert Mathieu in 1802.

Construction of the tunnel began in September 1987 with 15,000 construction workers on site. The tunnel costs nearly \$16 billion (Rs. 12000 cr) approximate. It officially opened on May 6, 1994. It was also included in the list of the seven wonders of the modern world by the American Society of Civil Engineers. ❖

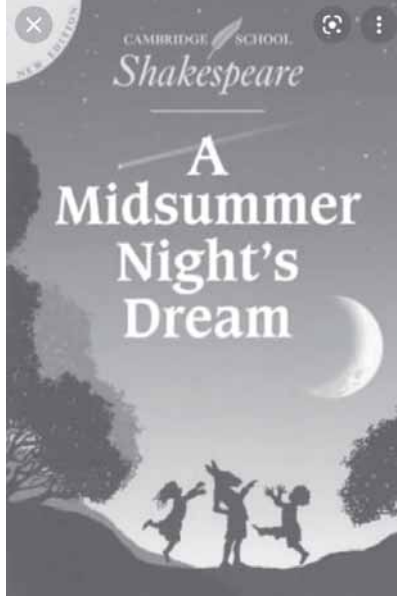
A Midsummer Night's Dream

■ Bhaktimala Saikia

The wood where Hermia and Lysander were going to meet was the favourite hang-out place of the fairies. They used to enjoy there at midnight. Lately, there had been no such enjoyments. The wood had become a sad and silent place. The reason behind this was a quarrel between the fairy king Oberon and his queen Titania. She had stolen a little boy whom Oberon wanted as his attendant. But the fairy refused to return the boy. Whenever both the fairy king and the queen met, they quarrel.

On the night when Hermia and Lysander were going to meet, Titania and Oberon met by chance. Both of them started quarrelling over the boy.

Oberon called Puck. He was the merriest and most mischievous of his fairies. The fairy king asked Puck to bring the little purple flower. Oberon decided to put the juice of the flower on the eyelids of Titania while she was

asleep. Then when she awakes, she would fall in love with the first living thing she sees. He would not remove the charm until she promised to return the boy to him.

Puck was delightful with this errand and at once flew off in search of the magic flower.

While Oberon was waiting for Puck to return, he saw Demetrius and Helena. He was invisible to them. He watched them and

overheard their conversation.

Demetrius was angry as because Helena was following him. He told her that he no longer loves her and asked her to go away. Helena replied gently that he had said he loved her and that he always would. Her love for him would never change and she would follow him.

Demetrius did not answer and jumped into some thorny bushes. He hoped, Helena would not be able to follow him. But she struggled after him. ❖

তোমালোকৰ বাবে প্ৰশ্নৰ উত্তৰ (আগষ্ট)

- ১। আটলাণ্টিক মহাসাগৰ। ২। ভিক্টোৰিয়া। ৩। ইৰাণ। ৪। ভিনচন মেছিফ (Vinson Massif)।
৫। হিমবিদৰ (Crevasse)।

ৰাষ্ট্ৰীয় ক্ৰীড়া দিৱস আৰু মেজৰ ধ্যান চান্দ

■ ডিম্পল তালুকদাৰ

ভাৰতীয় ক্ৰীড়া জগতৰ এক উজ্জ্বল নক্ষত্ৰ হকীৰ যাদুকৰ ধ্যান চান্দৰ প্ৰতি সন্মান জনাই ২০১২ চনৰ পৰা প্ৰতি বছৰে তেওঁৰ জন্মদিনটোত ভাৰতত ৰাষ্ট্ৰীয় ক্ৰীড়া দিৱস উদ্‌যাপন কৰি অহা হৈছে। ক্ৰীড়াৰ প্ৰতি যুৱচামক উদগণি জনোৱা, ক্ৰীড়াবিদসকলক সন্মান জনোৱা, দেশত ক্ৰীড়াৰ বাবে এক অনুকূল পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰা তথা পৰম্পৰাগত ক্ৰীড়াক সন্মান জনোৱাই এই দিৱস পালনৰ মূল উদ্দেশ্য।

ধ্যান চান্দৰ জন্ম হৈছিল ১৯০৫ চনৰ ২৯ আগষ্টত উত্তৰ প্ৰদেশৰ প্ৰয়াগৰাজত। ধ্যান চান্দৰ প্ৰকৃত নাম হ'ল ধ্যান সিং। তেওঁৰ দেউতাকে ব্ৰিটিছ ভাৰতীয় সেনাবাহিনীৰ হৈ হকী খেলিছিল। সেনাবাহিনীৰ চাকৰি সূত্ৰে তেওঁলোকৰ পৰিয়ালটো বিভিন্ন চহৰলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। পৰিয়ালটোৱে অৱশেষত ভাৰতৰ উত্তৰ প্ৰদেশৰ ৰালিত বসতি স্থাপন কৰে। পিছলৈ ধ্যান সিঙে

মানে হিন্দীত চন্দ্ৰ) নামে পৰিচিত হৈ পৰিছিল।

ধ্যান চান্দে ১৯২৬ চনৰ পৰা ১৯৪৮ চনলৈ ভাৰতৰ হৈ ১৮৫ খন খেলত অংশগ্ৰহণ কৰি ভাৰতবৰ্ষক প্ৰতিনিধিত্ব কৰাৰ লগতে ৫০০তকৈও অধিক গ'ল স্ক'ৰ কৰাৰ অভিলেখ স্থাপন কৰিছিল। ধ্যান চান্দৰ সফল নেতৃত্বত ভাৰতে ১৯২৮ চনৰ পৰা ১৯৬৪ চনলৈ আঠখন অলিম্পিকৰ খেলৰ ভিতৰত সাতখনত জয়লাভ

আলিগড় মুছলিম বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু ১৯৩২ চনত গোৱালিয়ৰৰ ভিক্টোৰিয়া কলেজৰ পৰা স্নাতক ডিগ্ৰি লাভ কৰিছিল।

প্ৰথমবৰ্ষত যুৱক ধ্যান সিঙৰ ক্ৰীড়াৰ প্ৰতি বিশেষ ধাউতি নাছিল যদিও তেওঁ মল্লযুঁজ ভাল পাইছিল। তেওঁ এবাৰ এটা সাক্ষাৎকাৰত উল্লেখ কৰিছিল যে সামৰিক বাহিনীত যোগদান কৰাৰ পূৰ্বে তেওঁ হকী খেলত অংশগ্ৰহণ কৰিছিলনে নাই তেওঁৰ ভালদৰে মনত নাই। কিন্তু তেওঁ মাজে-সময়ে বন্ধুবৰ্গৰ সৈতে বিভিন্ন খেলত ভাগ লৈছিল। পিছলৈ ব্ৰিটিছ ভাৰতীয় সেনাৰ হৈ হকী খেলিবলৈ আৰম্ভ কৰা ধ্যান সিঙে হকী খেলতেই সম্পূৰ্ণ মনোনিৱেশ কৰিছিল। দিনটোৰ অধিকাংশ সময় ৰেজিমেন্টৰ কৰ্তব্যত কটোৱাৰ পাছত নিশা ধ্যান সিঙে জোনৰ পোহৰত হকীৰ অনুশীলন কৰিছিল বাবে তেওঁ ধ্যান চান্দ (চান্দ

কৰিছিল। তেওঁৰ সুন্দৰ বল নিয়ন্ত্ৰণৰ কৌশলৰ বাবে তেওঁক হকীৰ যাদুকৰ আখ্যা দিয়া হৈছিল। ধ্যান চান্দৰ নেতৃত্বতে ১৯২৮, ১৯৩২ আৰু ১৯৩৬ চনত ভাৰতে তিনিটা অলিম্পিক স্বৰ্ণপদক লাভ কৰিছিল। ১৯৫৬ চনত তেওঁ ভাৰতীয় সেনাৰ পঞ্জাৰ ৰেজিমেন্টৰ মেজৰ হিচাপে অৱসৰ লোৱাৰ সময়তে ভাৰত চৰকাৰে তেওঁক দেশৰ তৃতীয় সৰ্বোচ্চ অসামৰিক সন্মান 'পদ্মভূষণ' প্ৰদান কৰে। মেজৰ ধ্যান চান্দক ভাৰতীয় ক্ৰীড়া জগতৰ সৰ্বকালৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ খেলুৱৈ হিচাপে গণ্য কৰা হয়।

ক্ৰীড়া জগতৰ প্ৰতি ধ্যান চান্দে আগবঢ়োৱা অনবদ্য অৱদানক সুঁৱৰি ভাৰতৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ভাৰতবৰ্ষৰ ক্ৰীড়া ক্ষেত্ৰৰ সৰ্বোচ্চ সন্মান খেলৰত্ন বঁটাৰ নাম এই বৰ্ষৰ আগষ্ট মাহত ৰাজীৱ গান্ধী খেলৰত্ন বঁটাৰ পৰা সলনি কৰি হকীৰ কিংবদন্তি খেলুৱৈ মেজৰ ধ্যান চান্দৰ নামেৰে নামকৰণ কৰে। ❖

চুড'কু

তলৰ আকৃতি দুটাৰ ৯টা শাৰী আৰু ৯টা স্তম্ভৰ লগতে প্রতিটো বৰ্গক্ষেত্ৰত ১ৰ পৰা ৯লৈ সংখ্যাকেইটা এবাৰকৈহে বহিব।

চুড'কু ১৭১

6					9			4
	8	9	5				1	6
5				6		3		9
8	3	1				7		5
	2						6	
9		7				8	4	2
2		6		1				8
3	7				6	9	2	
1			3					7

চুড'কু ১৭২

5		7	2				9	
		6		3		7		1
4							6	
1			4	9				7
			5		8			
8				2	7			5
	7							9
2		9		8		6		
	4				9	3		8

চুড'কু ১৬৯

8	7	5	0	2	1	3	4	6
3	6	1	7	5	4	8	9	2
2	4	9	8	6	3	7	1	5
5	8	4	6	9	7	1	2	3
7	1	3	2	4	8	6	5	9
9	2	6	1	3	5	4	8	7
6	9	7	4	1	2	5	3	8
1	5	8	3	7	9	2	6	4
4	3	2	5	8	6	9	7	1

চুড'কু ১৭০

2	6	4	8	5	9	3	1	7
9	8	1	7	3	4	6	5	2
7	5	3	6	2	1	8	4	9
1	3	5	2	9	7	4	8	6
8	9	2	5	4	6	7	3	1
4	7	6	3	1	8	9	2	5
3	1	8	9	7	5	2	6	4
6	4	9	1	8	2	5	7	3
5	2	7	4	6	3	1	9	8

শ্ৰেষ্ঠ শিক্ষকজন যেতিয়া ছাত্ৰ আছিল

অভিজিত শৰ্মা বৰুৱা

আমি ক'ব খোজা সেই শ্ৰেষ্ঠ শিক্ষকজনৰ নাম সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ। হয়, ১৮৮৮ চনৰ ৫ ছেপ্টেম্বৰত এতিয়াৰ তামিলনাডুৰ তিৰুট্টানি নামৰ এখন নগৰত জন্ম লাভ কৰা সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ জন্মদিনটো ভাৰতত 'শিক্ষক দিৱস' হিচাপে পালন কৰা হয়।

সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ দেউতাকৰ নাম আছিল সৰ্বেপল্লী বীৰাস্বামী আৰু মাকৰ নাম আছিল

সীতাম্মা। সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ সৰুৰে পৰাই মেধাবী আৰু ভাবুক প্ৰকৃতিৰ আছিল। পঢ়াশালিলৈ যোৱাৰ বয়স হোৱাৰ পাছত ৰাধাকৃষ্ণণক তিৰুট্টানিৰ 'প্ৰাইমেৰী ব'ৰ্ড স্কুল'ত নাম লগাই দিয়া হ'ল আৰু তাতে তেওঁ প্ৰাথমিক শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিলে। তাৰ পাছত যেতিয়া অধিক উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ আৰু শিক্ষা সিমানতে সমাপ্ত কৰি লাভজনক পুৰোহিতৰ বৃত্তি বাছি লোৱাৰ মাজত এটা সিদ্ধান্ত ল'বলগীয়া হ'ল, তেতিয়া বীৰাস্বামীয়ে প্ৰথমতে সৰ্বেপল্লীয়ে দ্বিতীয় পছাটোকেই লোৱাটো বিচাৰিলে। মানে পঢ়া-শুনা সিমানতে সামৰি সৰ্বেপল্লী পুৰোহিতেই হওক। তেওঁৰ মনত ৰাখিব পৰা শক্তি যথেষ্ট বেছি বাবে মন্ত্ৰবোৰ সহজতে মুখস্থ কৰিব পাৰিব, আৰু পুৰোহিত হিচাপে বেছ নামো কৰিব পাৰিব। উচ্চ শিক্ষা লাভৰ ক্ষেত্ৰত আন এটা সমস্যা আছিল যে তেতিয়া সৰ্বেপল্লীয়ে ইংৰাজী পঢ়িব লাগিব আৰু বীৰাস্বামীয়ে সেয়া বিচৰা নাছিল। পাছে ৰাধাকৃষ্ণণে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়তে তেওঁৰ মেধাৰ সুস্পষ্ট পৰিচয় দিছিল। গতিকে বহু শুভাকাংক্ষী আৰু শিক্ষাগুৰুৱে বীৰাস্বামীক বুজালে যে তেওঁ সৰ্বেপল্লীক পুৰোহিতৰ বৃত্তিলৈ ঠেলি দিয়াৰ সলনি উচ্চ শিক্ষা দিয়াহে উচিত

আৰু এই শিক্ষা যদি ইংৰাজী ভাষাত বা খ্ৰিষ্টান স্কুলত দিব লাগে, তেন্তে তালৈও বেছি চিন্তা কৰিব নালাগে। বীৰাস্বামীয়ে তেওঁলোকৰ কথা মানি ল'লে (নহ'লে আমি এজন প্ৰখ্যাত দাৰ্শনিকৰ ঠাইত এজন অল্পখ্যাত পুৰোহিতহে পালোহেঁতেন।)।

১৮৯৬ চনত সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ ওচৰৰ তীৰ্থনগৰী তিৰুপতিত অৱস্থিত হাৰমাঙ্গবুৰ্গ

ইভাঞ্জেলিকেল লুথাৰেল মিছন স্কুলত ভৰ্তি হয়। এই মিছনেৰী স্কুলখনত ৰাধাকৃষ্ণণে চাৰি বছৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু প্ৰথমবাৰৰ বাবে অহিন্দু মিছনেৰীসকলৰ সান্নিধ্যলৈ আহিছিল। মিছনেৰী স্কুলত তেওঁ খ্ৰিষ্টান ধৰ্মৰ জ্ঞানো লাভ কৰিছিল আৰু তেওঁ হিন্দু আৰু খ্ৰিষ্টান ধৰ্মৰ মূল নীতি আৰু নিয়মসমূহ তুলনা কৰি চাইছিল। ১৯০০ চনৰ পৰা ১৯০৪ চনলৈ ৰাধাকৃষ্ণণে ভেলোৰৰ এলিজাবেথ ৰোডমান ভূৰীছ কলেজত অধ্যয়ন কৰে। আমেৰিকাৰ আৰ্কট মিছনে এই শিক্ষানুষ্ঠানখন পৰিচালনা কৰিছিল। আৰ্কট মিছনৰ মিছনেৰীসকলে ভাৰতীয় সমাজৰ বাবে হিতজনক কাম কিছুমান কৰিছিল। তেওঁলোকে ভাৰতীয় মানুহক খ্ৰিষ্টান ধৰ্মৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰিবলৈ নিজৰ উজ্জ্বল প্ৰতিচ্ছবি সৃষ্টি কৰিব খুজিছিল। ৰাধাকৃষ্ণণেও বুজি উঠিছিল যে পশ্চিমীয়া লোকসকলে সাধাৰণ ভাৰতীয় জনগণৰ মংগলৰ বাবে কাম কৰিলেও হিন্দু দৰ্শনক হয় জ্ঞান কৰে। কিন্তু একেসময়তে তেওঁ এই কথাও লক্ষ্য কৰিছিল খ্ৰিষ্টান ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে হ'লেও মিছনেৰীসকলে ভাৰতীয় সমাজত যথেষ্ট শিক্ষামূলক আৰু ইতিবাচক কাম কৰিছিল, যিবোৰ কাম কিছু সক্ষম হিন্দু লোক বা সংগঠনে কৰা নাছিল।

নিবন্ধ

১৯০৪ চনত সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত ভৰ্তি হয়। এই কলেজত তেওঁ কিছু বিচিত্ৰ অভিজ্ঞতাৰ সমুখীন হয়। তেওঁ যে পাছত নিজৰ ধৰ্মৰ শিক্ষাসমূহৰ দাৰ্শনিক ব্যাখ্যা দিবলৈ আগবাঢ়ি গ'ল, তাত সৰ্বাধিক অৰিহণা আছিল মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত তেওঁ লাভ কৰা তেনে অভিজ্ঞতাৰহে। এই কলেজত ভৰ্তি হোৱাৰ আগতেই ৰাধাকৃষ্ণণৰ জীৱনৰ আন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা ঘটি গৈছিল। ভেলোৰত পঢ়ি থাকোঁতে ১৯০৪ চনত ১৬ বছৰীয়া ৰাধাকৃষ্ণণৰ বিয়া পাতি দিয়া হৈছিল। কইনা আছিল শিবকামুআম্মা নামৰ এগৰাকী ছোৱালী।

মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত ভৰ্তি হোৱাৰ পাছত ৰাধাকৃষ্ণণে প্ৰথমতে ভৌতিক বিজ্ঞান বিষয়তহে পঢ়া-শুনা কৰিছিল আৰু ১৯০৬ চনত এম এ ডিগ্ৰীৰ বাবে পঢ়িবলৈ যোৱাৰ আগতে তেওঁৰ আগ্ৰহৰ বিষয় আছিল আইন। কিন্তু তেওঁ এম এ পঢ়িলে দৰ্শন বিষয়তহে। ৰাধাকৃষ্ণণে দৰ্শন পঢ়িব বুলি আগতে কেতিয়াও ভবা নাছিল। ঘটনাক্ৰমেহে তেওঁৰ এই দৰ্শন পঢ়াটো হৈ উঠিল। ৰাধাকৃষ্ণণৰ ঘৰুৱা অৱস্থা ভাল নাছিল। সেইবাবে তেওঁৰ আত্মীয় স্বজন বা শুভাকাংক্ষীসকলে তেওঁলোকৰ পুৰণি কিতাপবোৰ পঢ়িবলৈ দি তেওঁক সহায় কৰিছিল আৰু খৰচৰ পৰা বচাইছিল। তেওঁৰে এজন সম্পৰ্কীয় ককায়েকে সেই একে কলেজৰ পৰা স্নাতক ডিগ্ৰী অৰ্জন কৰাৰ পাছত ৰাধাকৃষ্ণণক নিজৰ পুৰণি কিতাপবোৰ দি দিলে। সেইজন আকৌ ঘটনাক্ৰমে দৰ্শনৰ ছাত্ৰ আছিল। আইন পঢ়িম বুলি ভাবি থকা ৰাধাকৃষ্ণণে সেই দৰ্শনৰ কিতাপবোৰত এনেয়ে চকু ফুৰাই চালে। পাছে তেওঁ এই বিষয়টো বেছ আকৰ্ষণীয় যেন পালে আৰু সেই কিতাপসমূহ ভালদৰে পঢ়ি পেলালে। তাৰ পাছত ৰাধাকৃষ্ণণে সিদ্ধান্ত ল'লে যে তেওঁ আইন নহয়, দৰ্শনহে পঢ়িব। হয়তো তেওঁৰ মনত এই ভাবো জাগিব পাৰে যে দৰ্শন বিষয়টোতো মনোপ্ৰাৰ্থী হয়েই, তদুপৰি দৰ্শন পাঠ্যক্ৰমৰ কিতাপবোৰো লগতে আছে যেতিয়া এই বিষয় পঢ়িলে কিছু দিনলৈ অন্ততঃ কিতাপ কিনাৰ বাবদ ধন খৰচ

নকৰিলেও হ'ব। যি কাৰণতে নহওক, সিদ্ধান্তটো খুব ভাল হ'ল। এই দৰ্শন বিষয়তেতো ব্যুৎপত্তি লাভ কৰি পাছত তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খ্যাতি লাভ কৰিলে আৰু ভাৰতীয়সকলক তেওঁক লৈ গৌৰৱ কৰাৰ সুবিধা দিলে।

মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত পঢ়ি থকা দিনবোৰত ৰাধাকৃষ্ণণৰ ওপৰত দুটা কথাই প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। এটা হ'ল যে ইয়াতে ৰাধাকৃষ্ণণে ইউৰোপীয় দৰ্শনৰ প্ৰণালীবদ্ধ অধ্যয়নৰ প্ৰশিক্ষণ লাভ কৰিলে। বাকলে, লেইবনিটজ, লকে, স্পিনোজা, কাণ্ট, জে এছ মিল, হাৰ্বাৰ্ট স্পেনচাৰ, হেগেল, এৰিষ্টটল, প্লেটো আদিৰ দৰ্শনৰ বিষয়ে ৰাধাকৃষ্ণণে ইয়াতে যথেষ্ট জ্ঞান লাভ কৰিলে। তদুপৰি ৰাধাকৃষ্ণণে তেওঁৰ প্ৰফেছৰ এ জি হগৰ পৰা পৰা দাৰ্শনিক প্ৰণালী আৰু তাৰ লগত ধৰ্মৰ সম্পৰ্কৰ বিষয়তো শিক্ষা পালে। ৰাধাকৃষ্ণণৰ সংবেদী চিন্তাধাৰাক এক নিৰ্দিষ্ট ৰূপ দিয়া দ্বিতীয় কাৰকটো হ'ল যে ৰাধাকৃষ্ণণে তাৰ শৈক্ষিক কাঠামোত যথেষ্ট ধৰ্মীয় বিতৰ্কৰ সমুখীন হ'বলগীয়া হৈছিল। মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত পঢ়ি থকা দিনবোৰৰ কথা পাছত ৰাধাকৃষ্ণণে এই বুলি লিখিছিল, “এই সময়ছোৱাতে খ্ৰিষ্টান সমালোচকসকলৰ প্ৰত্যাহ্বানে মোক হিন্দু দৰ্শনৰ বিষয়ে ভালকৈ অধ্যয়ন কৰিবলৈ বাধ্য কৰিছিল আৰু মই তাৰ ভাল-বেয়া দিশবোৰ বিচাৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ। কেবাজনো খ্ৰিষ্টান পণ্ডিতে হিন্দুসকলৰ বেদান্তত কোনো নীতিৰ কথা নাই বুলি কৈছিল। মই এই কথা মানি ল'ব পৰা নাছিলোঁ। গতিকে মই বেদান্ত পঢ়িবলৈ ল'লো, আৰু তাত থকা নীতিৰ সম্পৰ্কত টোকা প্ৰস্তুত কৰি গ'লো। সেই কামৰ উদ্দেশ্য আছিল বেদান্তক নীতিবিহীন বুলি কোৱাসকলক বেদান্তৰ নীতিজ্ঞান দিয়া!”

সেই সময়ত এম এ ডিগ্ৰী লাভ কৰিবৰ বাবে ছাত্ৰসকলে একোখন গৱেষণাপত্ৰ প্ৰস্তুত কৰিবলগীয়া হৈছিল। ৰাধাকৃষ্ণণে বেদান্ত সম্পৰ্কত অধ্যয়ন কৰি যি জ্ঞান লাভ কৰিছিল, তাৰ সহায়ত এক গৱেষণাপত্ৰ

নিবন্ধ

প্ৰস্তুত কৰি উলিয়ালে, যাৰ শিৰোনাম আছিল—‘দ্য এথিক্স অফ দ্য বেদান্ত এণ্ড ইটছ মেটাফিজিকেল প্ৰিছাপজিছনছ’। যিসকল পশ্চিমীয়া দাৰ্শনিকে বেদান্তত কোনো নীতি শিক্ষা (Ethics) নাই বুলি সমালোচনা কৰিছিল, এই খেছিছখন তেওঁলোকৰ বাবে এক উত্তৰ স্বৰূপ আছিল। ৰাধাকৃষ্ণণে প্ৰথমতে অলপ ভয়েই কৰি আছিল যে খেছিছখন পঢ়ি তেওঁৰ খ্ৰিষ্টান গুৰু প্ৰফেছৰ এ জি হগে বা কি কয়? পাছে হগে এই খেছিছখনৰ প্ৰশংসা কৰি কৈছিল, “তেওঁ (ৰাধাকৃষ্ণণে) পাঠ্যক্ৰমৰ দ্বিতীয় বাৰ্ষিকত ডিগ্ৰী লাভৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা এই খেছিছখন এক দাৰ্শনিক সমস্যাৰ মূল বিষয়সমূহ বুজাব ক্ষেত্ৰত অৱশ্য পঠনীয় পুথি। জটিল বাদানুবাদসমূহ সহজভাবে ব্যাখ্যা কৰাত তেওঁৰ সামৰ্থ্য ইয়াত প্ৰকাশিত হৈছিল আৰু ইয়াৰ ইংৰাজী ভাষাও আছিল বেছ সুন্দৰ।”

সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ পৰিয়ালৰ আৰ্থিক অৱস্থা যে ভাল নাছিল সেই কথা আমি আগতে উনুকিয়াই

আহিছোৱেই। তৎসত্ত্বেও তেওঁৰ পঢ়া-শুনাত বিশেষ ব্যাঘাত জন্মা নাছিল। তাৰ কাৰণ হ’ল—তেওঁৰ বিৰল মেধাৰ বাবে সমগ্ৰ শিক্ষা জীৱনতে সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণে শৈক্ষিক বৃত্তি লাভ কৰি পঢ়িব পাৰিছিল আৰু তেওঁৰ পঢ়াৰ বাবে দেউতাকৰ ওপৰত আৰ্থিক হেঁচা খুব কমেইহে পৰিছিল। কলেজীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰোঁতে তেওঁ যেতিয়া ভেলোৰৰ ভূৰীজ কলেজত ভৰ্তি হৈছিল, তেতিয়াও তেওঁ বৃত্তি লাভ কৰিছিল আৰু ১৭ বছৰ বয়সত মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজত নাম লগাওতেও বৃত্তিৰ সুবিধা লাভ কৰিছিল। এনে সুবিধাসমূহৰ সদব্যৱহাৰ কৰিয়েই সৰ্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণে মাদ্ৰাজ খ্ৰিষ্টান কলেজৰ পৰাই ১৯০৮ চনত দৰ্শন বিভাগত স্নাতকোত্তৰ বা এম এ ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

তাৰ পাছতে ৰাধাকৃষ্ণণৰ আনুষ্ঠানিক ছাত্ৰ জীৱন সমাপ্ত হয় আৰু মাদ্ৰাজৰ প্ৰেছিডেন্সী কলেজত প্ৰবক্তাৰ চাকৰিত যোগদান কৰি তেওঁ কৰ্মজীৱন আৰম্ভ কৰে।❖

জীৱ-জন্তুৰে ভূমিকম্পৰ আগজাননী পায় নেকি ?

■ ৰূপজ্যোতি চেতিয়া

ভূমিকম্প হ’ল হঠাতে হোৱা এক প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ। প্ৰতি বছৰে বিশ্বত প্ৰায় ৫ লাখটাকৈ ভূমিকম্প আহে বুলি বিজ্ঞানীসকলে ঠাৱৰ কৰিছে। যাৰ ভিতৰত কেৱল ১ লাখটামান ভূমিকম্পহে সাধাৰণ মানুহে অনুভৱ কৰে আৰু তাৰ ভিতৰত কেৱল ১০০টামানহে ক্ষতিকাৰক হয়। এতিয়ালৈকে ভূমিকম্পৰ আগজাননীৰ তথ্য লাভ কৰাৰ কোনো উপায় উদ্ভাৱন হোৱা নাই। কিন্তু বহু শতিকাৰ আগৰে পৰাই জীৱ-জন্তুৱে যে ভূমিকম্পৰ আগজাননী পায় এই বিশ্বাস চলি আহিছে। খ্ৰিষ্টপূৰ্ব ৩৭৩ত গ্ৰীছ দেশত এক ভূমিকম্প সংঘটিত হৈছিল। কিন্তু এই ভূমিকম্পৰ আগতেই বিভিন্ন জীৱ-জন্তু, যেনে—সাপ, চিকা, চৰাই-চিৰিকটি আদিৰ কিছু আচহুৱা আচৰণ বহু লোকেই লক্ষ্য কৰিছিল। চীন দেশৰ

হাইছেং চহৰতো এক ভূমিকম্প সংঘটিত হোৱাৰ আগতেই তাৰ বাসিন্দাসকলে জীৱ-জন্তুবোৰৰ আচহুৱা আচৰণ লক্ষ্য কৰিছিল আৰু সেই জীৱ-জন্তুবোৰে বহুদিন আগৰ পৰাই ঘৰৰ বাহিৰত থাকিবলৈ লৈছিল। ফলত তেওঁলোকে সেই ভূমিকম্পটোৰ প্ৰভাৱত হোৱা ক্ষয়-ক্ষতি হাস কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এই ভূমিকম্পটো চীনৰ এক লেখক ল’বলগীয়া ভূমিকম্প বুলিও গণ্য কৰা হয়। কোৱা হয় যে, ভূমিকম্পৰ পূৰ্বে বৰালি, মাগুৰ, শিঙিজাতীয় মাছবোৰে অস্থিৰভাৱে লৰচৰ কৰে, কুকুৰাই কণী নিদিয়ে, মৌ-মাথিয়ে নিজৰ মৌচাক এৰি যায়, পোহনীয়া জন্তুবোৰ ঘৰৰ পৰা ওলাই আহে আৰু খুব অশান্তিত থাকে ইত্যাদি। আচলতে এই জীৱ-জন্তুবোৰেনো কি অনুভৱ কৰে সেয়া এতিয়াও

নিবন্ধ

ৰহস্য হৈয়ে আছে। কিছুমান বিশেষজ্ঞৰ মতে বনৰীয়া আৰু ঘৰচীয়া জীৱই পৃথিৱীখনৰ কম্পন হোৱাটো আগতেই গম পায়। ভূমিকম্পৰ সময়ত কিছুমান তৰংগৰ সৃষ্টি হয়। ইয়াৰে প্ৰাৰম্ভিক কিছু তৰংগই অতি তীব্ৰ বেগেৰে গতি কৰে। মানুহে এই কম্পন অনুভৱ নকৰে। কিন্তু জীৱ-জন্তুৱে বোধহয় এই তৰংগ অনুভৱ কৰিব পাৰে আৰু সেইবাবেই ভূমিকম্প হোৱাৰ আগতে সিহঁতে অদ্ভুত আচৰণ কৰে। কিছুমান বিশেষজ্ঞৰ মতে জীৱ-জন্তুৱে বতাহ বা গেছত সংঘটিত বৈদ্যুতিক সালসলনিবোৰ অনুভৱ কৰিব পাৰে। বিজ্ঞানীসকলৰ মতে এই বৈদ্যুতিক সালসলনিবোৰ ভূমিকম্প সংঘটিত হোৱাৰ কিছু সময় পূৰ্বে বা বহুদিন আগতেই বায়ুমণ্ডলত বিস্তাৰিত হৈ পৰে।

আমেৰিকাৰ এগৰাকী ভূতত্ত্ববিদ জেমছ বাকলেণ্ডে (James Berkland) কণ্ট্ৰ'ভাৰ্ছিয়েল ডিজাষ্টাৰ প্ৰেডিক্ছন থিয়ৰী (Controversial Disaster Prediction Theory) নামেৰে এক সূত্ৰ বিকশিত কৰিছিল। গৱেষণাৰ সময়ত তেওঁ সদায় খবৰ কাগজৰ পৰা ঘৰচীয়া জন্তুবোৰ হঠাৎ নোহোৱা হোৱাৰ খবৰ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ লৈছিল আৰু দেখা গৈছিল যে এই হাৰটো সাধাৰণ অৱস্থাত প্ৰতিদিনে প্ৰায় একেই আছিল। কিন্তু কিবা এক দুৰ্যোগ হোৱাৰ আগতেই এই হাৰ বহু পৰিমাণে বৃদ্ধি হৈছিল। এই ধাৰণাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই তেওঁ বহুকেইটা ভূমিকম্পৰ আগজাননী দিছিল। কিন্তু তেওঁৰ এই তত্ত্বটোক কোনোও স্বীকৃতি প্ৰদান নকৰিলে।

কেৱা হয় যে জীৱ-জন্তুৱে অৱশাদিক তৰংগ অনুভৱ কৰিব পাৰে। হাতীয়ে এই অৱশাদবোৰ খুব শুদ্ধভাৱে অনুভৱ কৰাৰ কথাটো প্ৰমাণিতও হৈছে। জলহস্তীয়েও এই অৱশাদবোৰ নিজৰ মাজত যোগাযোগ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰে। এই অৱশাদবোৰৰ

কম্পনাংক ২০ হাৰ্টজতকৈ কম হয়, ফলত মানুহে শুনা নাপায়, কিয়নো মানুহে ২০ হাৰ্টজতকৈ বেছি আৰু ২০,০০০ হাৰ্টজতকৈ কম কম্পনাংকৰ শব্দহে শুনিবলৈ পায়। কিছুমান বিজ্ঞানীৰ মতে কিছুমান জীৱই তাৰ চাৰিওফালৰ বিদ্যুৎচুম্বকীয় ক্ষেত্ৰত (electromagnetic field) ঘটা সালসলনিবোৰ অনুভৱ কৰিব পাৰে। ধৰাপৃষ্ঠত কিছুমান স্ফটিক (crystal) পোৱা যায় যিবোৰত হেঁচা দিলে বিদ্যুৎচুম্বকীয় বিভৱভেদৰ (voltage electromagnetic) উৎপত্তি হয়। হয়তো ভূমিকম্পৰ আগত পৃথিৱীত হোৱা কম্পনৰ ফলত এনে কিবা ঘটনা ঘটে আৰু জীৱ-জন্তুৱে অনুভৱ কৰে। এই কথাটো জাপানী বৈজ্ঞানিক মট'জি ইকেয়াই (Motoji Ikeya) কৰা গৱেষণাত প্ৰমাণিতও হৈছে। তেওঁ পানীত থকা বিভিন্ন জীৱক একুৰিয়ামত থৈ বিদ্যুৎচুম্বকীয় তাৰতম্যৰ (electromagnetic disturbance) সৃষ্টি কৰিছিল। তেতিয়া এই জীৱবোৰে এই তাৰতম্য অনুভৱ কৰিছিল। আটাইতকৈ বেছি অনুভৱ কৰিছিল মাগুৰ, শিঙিজাতীয় মাছবোৰে।

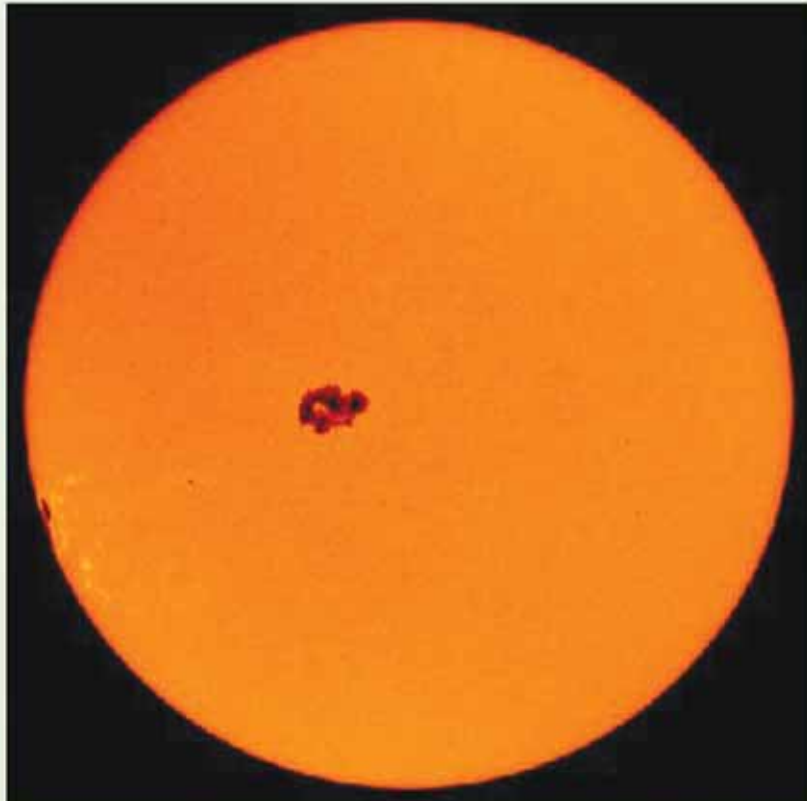
২০১৪ চনত জাপানৰ গৱেষকসকলে এখন গৰুৰ ফাৰ্মত গাইগৰুবোৰে এদিনত কিমান পৰিমাণৰ গাখীৰ দিব পাৰে তাৰে তথ্য যুগুতাইছিল। সেই তথ্যৰ পৰা পোৱা গৈছিল যে ভূমিকম্পৰ প্ৰায় ৩ সপ্তাহমান আগৰে পৰা গাইগৰুবোৰে কমকৈ গাখীৰ দিছিল।

বহুতো গৱেষকে যদিও ভূমিকম্পৰ আগজাননীৰ তথ্যসমূহ আগবঢ়াইছে তথাপি এই তথ্যবোৰক অশুদ্ধ তথা ভিত্তিহীন আখ্যা দিয়া হৈছে। কিয়নো সেইবোৰৰ কোনো বৈজ্ঞানিক প্ৰমাণ নাই। ভূমিকম্পৰ আগজাননীৰ বাবে তিনিটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান হ'ল—ক) তাৰিখ আৰু সময় খ) ঠাই আৰু গ) প্ৰাবল্য (magnitude)। কিন্তু এতিয়ালৈকে আগবঢ়োৱা কোনো তথ্যতেই এই উপাদানকেইটাৰ উল্লেখ নাই।

বৰ্তমান সময়ত অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তি, ভূমিকম্পৰ বাবে সৃষ্টি হোৱা কম্পনৰ বিশ্লেষণৰ প্ৰয়োগ, কম্পিউটাৰৰ ব্যৱহাৰ আদিয়ে ভূমিকম্পৰ গৱেষণা অধিক সুচল কৰি তুলিছে। বিশেষজ্ঞসকল আশাবাদী যে ভূমিকম্পৰ আগজাননী দিব পৰা পদ্ধতি এটা অদূৰ ভৱিষ্যতে আৱিষ্কাৰ হ'ব। ❖

চুম' মল্লযুঁজ

সৌৰ কলংক

ভিক্টোরিয়া জলপ্রপাত

চেনেল টানেল

তবমুজবতী বৰফ